

Вяра

08.10 по еретическия, †25 септември по църковния календар - Св. преподобна Евфросиния Александрийска. Успение на св. преподобни Сергей Радонежски Чудотворец. Св. преподобномъченик Пафнутий Египтянин и 546 мчци с него. Св. преподобна Евфросиния Суздалска

Житие на преподобната наша майка Евфросиния

В град Александрия някога живял мъж на име Пафнутий. Той бил богат и славен, ползвал се с почест, боял се от Бога, пазел Господните заповеди и водел богоугоден живот. Съпругата му също била добра, благочестива и богобоязнена жена. Само едно им тежало: нямали деца. Много скърбели за това, тъй като нямало на кого да оставят своето имение, за да може и след смъртта им да го управлява добре. Скърбейки за своето безчадие, те непрестанно

молели Господ да им дари рожба, давали щедра милостиня на бедните, раздавали много на църкви и манастири, освен това пребивавали в пост и молитви, обхождали Божиите храмове и молили Бога за изпълнение на желанието им.

Веднъж Пафнутий отишъл в един манастир, чийто игумен се отличавал със своя свят живот. И в този манастир той също пожертвал голям дар. Беседвайки с игумена, Пафнутий

получил от него утешение. Като разбрал, че този монах е угоден на Бога, той разказал на игумена за своята печал, а именно за това, че няма деца. Със земни поклони умолявал игумена да се помоли на Бога, заедно със своите братя, за да му дари Господ рожба. Преблагият Бог, Който милостиво приема молитвите на всички, които усърдно Го молят и призовават, приел молитвите на игумена и благословил Пафнутий. След това се развързало безплодието на жена му и Бог им дарил много красива дъщеря. Родителите, изпълнени с най-голяма радост, възнасяли благодарение на Бога от все сърце.

При кръщението дали на детето името Евфросиния. (Преподобна Евфросиния се подвизавала в средата на V век. Б.ред.)

Оттогава Пафнутий започнал често да посещава този манастир, раздавал милостиня на всички монаси и изпитвал към игумена голяма любов за полезната му беседа, а също и за това, че, по молитвите му, той получил желаното от Бога. Дванадесет години след раждането на Евфросиния майка ѝ се преставила във вечния живот. А Пафнутий, както и преди, продължавал да поучава дъщеря си в Божественото Писание. Навикнало с това, момичето се предало на усърдно четене на свещените книги. Междувременно слухът за нейното благоразумие и красота се разпространил по цяла Александрия. Затова мнозина от благородните и знатни граждани желаели да я имат за съпруга на синовете си и един през друг бързали да съобщят за желанието си на баща ѝ. А Пафнутий казвал:

- Да бъде така, както е угодно на Господа!

Сред искащите ръката на Евфросиния бил един мъж, който се отличавал пред всички със своите благородство, сан, богатство и слава. Той измолил Пафнутий да даде дъщеря си

за неговия син, на което Пафнутий се съгласил. Уговорили се и определили времето на бракосъчетанието.

Още преди брака Пафнутий отишъл с дъщеря си в манастира, където живеел споменатият игумен, когото почитал като баща, и му казал:

- Доведох при теб, свети отче, моята дъщеря, същата, която Бог ми дари по твоите молитви. Моля те, помоли се за нея, тъй като искам да я омъжа.

Игуменът благословил Евфросиния и след това започнал да беседва с Пафнутий за спасението на душата, а дъщеря му поучавал на целомъдрие, смирение, страх Божий и любов към Твореца, а също я увещавал да върши милостиня. Всички тези думи се запечатвали дълбоко в сърцето на мъдрата и благоразумна девица, която тогава била на 18 години. Три дни преживял Пафнутий с дъщеря си в манастирската гостна. През това време Евфросиния ежедневно внимавала в църковното четене и пеене, удивлявала се, като гледала подвизите на монасите, и си казвала:

- Блажени са тези хора, защото и тук, на земята, живеят като ангели, и в бъдещия живот ще обитават заедно с ангелите.

И силно възревнувала за това, да подражава на техния свят живот. След изтичането на трите дни Пафнутий казал на игумена:

- Искаме да тръгваме за града; отпусни ни с мир, честни отче.

А Евфросиния, като паднала в нозете на игумена, казала:

- Моля те, отче, помоли се за мен Господ да спаси душата ми.

Игуменът я благословил и така се молил на Господ за нея:

- Боже, Който знаеш съдбата на всеки човек още преди раждането му, удостой тази Твоя рабиня с еднаква награда и въздаяние заедно с всички от века благоугодили Ти.

След това, като се поклонили на игумена, Пафнутий и дъщеря му тръгнали за града. Този праведен мъж така дълбоко почитал монашеския чин, че когато срещал някъде по път или в града монах, той го канел при себе си вкъщи, гостоприемно го гощавал и го умолявал да се моли на Бога за него и за дъщеря му.

Скоро в обителта настъпил денят за помен на нейния основател и игуменът изпратил един от братята да покани за този ден благодетеля на обителта Пафнутий. Случило се така, че изпратеният монах не намерил Пафнутий у дома. Евфросиния, като разбрала за пристигането при тях вкъщи на монах, го поканила при себе си и започнала да разпитва за това, колко са братята в обителта. Той ѝ отговорил:

- Триста и петдесет човека.

Тогава тя го попитала:

- Ако някой дойде във вашата обител и поиска да живее с вас, ще го приеме ли вашият игумен?

На това монахът отговорил:

- Разбира се, с радост ще го приеме, помнейки Господните думи: "който дохожда при Мене, няма да го изпъдя въвн" (Йоан 6:37).

Девицата му задала още въпроса:

- Всички заедно ли пеете и еднакво ли постите?

- Да, пеем всички заедно - отговорил монахът, - а всеки от нас пости толкова, колкото иска и може.

Като разпитала черноризеца за всичко от манастирския живот, девицата му каза:

- Бих искала и аз да започна такъв живот, но се боя, че не ще се подчиня на баща си, тъй като той желае да ме омъжи, **увличайки се по богатството на този суетен свят.**

Черноризецът ѝ казал:

- **Не желай временен и недълговременен съюз със смъртен, но се посвети на Христа: вместо всички недълготрайни и суетни блага Той ще ти дари Царството Небесно и пребиваване с ангелите. Излез тайно от дома си и иди в манастир; остави светските дрехи и облечи монашески одежди, за да не могат да те познаят.**

Света Евфросиния се зарадвала, като чула тези думи на монаха, и го попитала:

- А кой ще ме постриже?

Той ѝ отговорил:

- Баща ти ще отиде в нашата обител и ще остане там три или четири дни, а ти в това време повикай при себе си някой монах: той с радост ще изпълни твоето желание и ще те постриже.

В това време, докато разговаряли, дошъл Пафнутий и като видял черноризеца, попитал го:

- Какво те накара да дойдеш при нас, отче?

Монахът отвърнал:

- Иде празникът на основателя на нашия манастир и игуменът те кани да дойдеш и да вземеш участие в нашия празник; за това ще получиш благословение от Бога.

Пафнутий с радост се съгласил да отиде в обителта заедно с монаха и взел със себе си много дарове за манастирската църква и за обителта. В негово отсъствие дъщеря му, света Евфросиния, извикала при себе си един от верните си слуги и му казала:

- Иди в манастира на преподобния Теодосий, влез в църквата и покани при мен първия монах, когото срещнеш.

Слугата, по особен Божий промисъл, срещнал един монах, който носел ръкоделието си за продан; помолил монаха да отиде заедно с него и той се съгласил. Евфросиния, като видяла почтения монах, му се поклонила, молейки го да се помоли за нея. Монахът се помолил, благословил я и те седнали. И светата девица заговорила така:

- Господине, баща ми е християнин и верен Божий слуга, майка ми не е вече сред живите. Баща ми, който има голямо богатство, иска да ме омъжи, за да не пропаднат всичките му съкровища, а **аз не бих искала да се осквернявам със светската суета**, но не смея да не послушам баща си и затова не зная какво да правя. Цялата изминала нощ прекарах без сън, като молах Бога да ми прати милостта Си. А при настъпването на утрото ми се прииска да повикам при себе си един от отците подвижници, за да чуя от него слово на поучение и указание как трябва да постъпя. Моля те, отче, научи ме на Господния път, защото зная, че ти си ми изпратен от Бога.

Тогава старецът започнал да я поучава така:

- Господ казва в светото Евангелие: **“ако някой... не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, братята и сестрите си, та дори и самия си живот, той не може да бъде Мой ученик”** (Лук. 14:26). **Не знам какво повече от това да ти кажа. Ако можеш да понесеш**

борбата с плътта, то остави всичко и бягай от този свят, както Израил от делата на фараона. А наследници на богатството на баща ти има твърде много: църкви, манастири, болници, домове за странници, сираци, вдовици, странници, затворени в тъмници и взети в плен. Твоят баща може да раздаде имението на когото поиска, а ти самата се погрижи за душата си.

На това девицата му отвърнала:

- Надявам се на Бога и на твоите молитви, отче, защото мисля с Божията помощ да се посветя на Бога.

- Не се бави с това намерение, дъще моя - отговорил ѝ старецът, - защото, който отлага извършването на богоугоден подвиг, той, обикновено, после се разкайва за такова забавяне; сега е времето за покаяние.

Света Евфросиния казала на стареца:

- Затова и те поканих, отче, да дойдеш при мен; исках да изпълниш желанието на сърцето ми и като се помолиш за мен, да ме благословиш и пострижеш.

Тогава старецът станал, помолил се и постригал, по Божие благоволение, Евфросиния в монашество, възлагайки на нея схима. При това ѝ казал:

- Бог, Който дарява спасение на всички Свои светии, да те пази от всяко зло.

След това той се отправил към своята обител, радвайки се и славейки Бога. А света Евфросиния започнала да размишлява в сърцето си:

- Ако отида в девически манастир, баща ми ще ме открие, ще ме принуди да напусна обителта и да встъпя в брак; затова по-добре за мен е да отида в мъжки манастир, където никой няма

да ме познае.

Решавайки се да изпълни своето намерение, късно вечерта тя се облякла в мъжки дрехи и тайно от всички излязла от къщи, взимайки със себе си само петдесет златни монети, и се скрила за този нощ в някакво място. Сутринта баща ѝ дошъл в града и, по особено Божие устройство, веднага отишъл в църквата. А Евфросиния се оттеглила в същия манастир, където познавали баща ѝ. Като стигнала портите на обителта, тя почукала и казала на вратаря:

- Съобщи на игумена, че е дошъл евнух* от царския дворец и чака при вратата, желаейки да поговори с него.

* Евнуси се наричали лицата, които служели при царските двореци в качеството на пазители на съкровищата на царската хазна и особено (както това било в двореца) в качеството на стражи при спалните на цариците и царските дъщери. В по-голямата си част евнусите били скопци. При византийския двор длъжността на евнусите била много почетна. Б.ред.

Когато игуменът излязъл, света Евфросиния паднала на земята и му се поклонила. Той я повдигнал и се помолил по обичая, след което двамата седнали. След това я запитал:

- Защо, чедо, дойде при нас?

Света Евфросиния му отвърнала:

- Отче, аз служих като евнух в царския дворец и много обикнах монашеското житие, но не намерих в града това, което търсеше душата ми. Като узнах за подвижническия живот на монасите от твоя манастир, дойдох в тази свята обител, желаейки да се подвизавам с вас.

На това игуменът отговорил:

- Добре си направил, чедо, че си дошъл при нас. Ако ти се иска да поживееш в нашата обител, то остани тук.

След това я попитал как се казва. Евфросиния отговорила, че името ѝ е Измарагд.

- Чедо Измарагд - казал ѝ настоятелят, - ти си млад и затова не можеш да живееш сам в килия; трябва да имаш духовен наставник, за да те ръководи в монашеския живот, да те научи на манастирския устав и на всички обичаи.

На това девойката отговорила:

- Устрой ме, отче, така, както на тебе е угодно.

В същото време тя извадила петдесетте златни монети, дала ги на игумена и казала:

- Вземи това, отче! Впоследствие и всичкото друго мое имущество, останало в града, ще пожертвам за манастира.

Игуменът повикал един от монасите, на име Агапит, мъж със свят живот, и му поверил Измарагд със следните думи:

- Нека този юноша отсега нататък бъде твой духовен син и ученик; наставлявай го в добродетелите, за да надмине и учителя.

След усърдна молитва с коленопреклонение старецът Агапит взел Измарагд при себе си в килията и го наставлявал в монашеския живот. Новият монах имал много красиво лице; когато идвал в църквата за богослужение, дяволът смущавал много от братята с нечисти помисли, уязвявайки техните сърца с красотата на новия монах; затова братята се оплакали на игумена, като казали:

- Защо прие в обителта такъв красив брат за съблазън на най-

немошните моноси?

Като чул това, игуменът извикал при себе си Измарагд и му казал:

- Гледайки красотата ти, най-немошните сред братята се съблазняват; затова по-добре за теб е сам да пребиваваш в килия, подвизавайки се в безмълвие и молитва, и да не идваш на църква. Духовният ти наставник ще носи и храната в килията ти, за да не ти е необходимо да излизаш от нея.

Евфросиния отговорила:

- Както повеляваш, отче, така и ще направя.

Игуменът наредил на Агапит да приготви уединена килия за Измарагд; Агапит изпълнил волята на настоятеля и въвел в килията Измарагд, **който и започнал да прекарва там времето в молитва, пост и бдение, ден и нощ служейки на Бога в чистотата на своето сърце**. Блаженият Агапит се удивлявал на подвизите и трудовете му и разказвал за тях на всички братя за тяхно назидание; а братята се поучавали от тези подвизи и прославяли Бога, даряващ такава сила на младия подвижник.

Между това Пафнутий, бащата на Евфросиния, след завръщането му у дома, бързо влязъл в стаята на своята дъщеря и като не я намерил там, започнал много да тъгува и скърби; с гняв питал своите слуги и слугини какво е станало с Евфросиния, къде е отишла. Слугите му отговаряли:

- Вчера вечерта я виждахме, но днес не се е показвала, и мислехме дали не я е поканил бащата на нейния годеник.

Пафнутий изпратил слуги в дома на годеника на дъщеря си, но и там не я намерили. И годеникът, и баща му, чувайки за изчезването на Евфросиния, много се опечалили и като дошли

при Пафнутий, го намерили в дълбока скръб, да лежи на земята и да ридае.

- Да не я е прелъстил някой, да не е избягал с нея? - казали му те.

Веднага разпратили по цяла Александрия конници да търсят Евфросиния; търсили я по домовете на съседите, по пътищата, по брега на морето, и на корабите; обходили много женски манастири, поля, пустини, планини и пещери - навсякъде търсили дъщерята на опечаления баща. Като не я открили никъде, изпратените се върнали със скръб. И всички плакали за нея като за умряла. Годеникът ридаел за невестата си, свекърът скърбял за снаха си, а бащата проливал горчиви сълзи за дъщеря си, както някога Иаков за Йосиф, и говорел такива скръбни думи:

- Горко ми, сладко мое чедо! Горко на мен, светлина на очите ми! Горко на мен, утеха за душата ми! Кой открадна съкровището ми? Кой похити имението ми? Кой разстрои богатството ми? Кой изсуши клонката ми? Кой угаси светилника ми? Кой отне от мен надеждата ми? Кой обезчести дъщеря ми? Какъв вълк разкъса агницата ми? Какво място скри от мен светлото ѝ лице? Тя щеше да послужи за възстановяване на рода ми, щеше да бъде жезъл на старостта ми, утешение в скърбите ми. Нека земята не скрие в себе си тялото ми, докато не узная какво се е случило с дъщеря ми Евфросиния!

Всички събрали се у Пафнутий приятели и съседи също оплаквали и ридаели заедно с него за неочакваната гибел на дъщеря му. Като не намерил никъде облекчение в своята мъка, Пафнутий дошъл в манастира, където дъщеря му се подвизавала в затворничество и падайки в нозете на игумена, казал:

- Отче, не преставай да молиш Бога за това да чуе молитвите ми, защото не знам какво е станало с моята дъщеря - отвлякъл ли я е някой, или пък е загинала по някакъв друг начин.

Като чул тези думи, честният старец много се смутил и като събрал при себе си всички братя, казал:

- Братя, покажете любов, помолете се на Господа, за да благоволи да ни открие за съдбата на дъщерята на нашия приятел и благодетел Пафнутий.

В продължение на цяла седмица монасите постили и се молили, но не последвало никакво откровение, както това ставало при други техни молби; защото ден и нощ Евфросиния се молила на Бога да не открива никому за нея в този земен живот и нейните молитви били по-силни от молитвите на всички братя.

Като не получавал никакво откровение за Евфросиния, игуменът започнал да успокоява Пафнутий с такива думи:

- Чедо, **“не презирай наказанието от Господа... Господ наказва, когото обича”** (Евр. 12:5-6). **Ако без волята Господня нито една птица не пада на земята, толкова повече нищо не е могло да стане и с твоята дъщеря. Аз мисля, че тя е избрала добрата част; и затова към нас нямаше откровение от Бога за нея.** Ако тя бе паднала в грях (да не бъде това!), то Бог не би презрял толкова големия молитвен труд на всички братя от нашата обител и би ни открил за нея; но аз имам надежда, че още в този земен живот Господ ще ти открие за нея.

Пафнутий малко се утешил от такива думи и се върнал в своя дом, благодарейки на Бога. Всеки ден той прилежно се молил на Господа и подавал щедра милостиня на бедните. След изтичането на няколко дни пак посетил манастира и

изпросил молитвите на братята. Веднъж, срещайки се с игумена, му се поклонил и казал:

- Помоли се за мен, отче, защото моята скръб за дъщеря ми все не минава; душата ми никак не се утеши, раната на сърцето ми се увеличава и с всеки ден скръбта ми се усилва.

Игуменът, като виждал огромната му печал, по всякакъв начин го утешавал; в една от беседите си с него си спомнил за Измарагд и казал:

- Има при нас монах, който води много строг живот; дойде при нас от двореца на император Теодосий* и всички ние се удивяваме на светия му живот. Не искаш ли да поговориш с него? Може би от този разговор ще получиш някаква радост, защото той е изпълнен със Светия Дух.

* Тук се разбира Теодосий II (408-450) Б.ред.

- Да, искам - отговорил Пафнутий.

Тогава игуменът, като не знаел, че Измарагд е дъщерята на Пафнутий, повикал Агапит и му казал:

- Отведи Пафнутий при Измарагд, за да побеседва с него.

Агапит и Пафнутий влезли в килията на Измарагд; когато света Евфросиния видяла баща си, познала го и се обляла в сълзи; а Пафнутий помислил, че плаче от молитвено умиление, на не могъл да я познае, тъй като от силното въздържание и всенощни молитви цветът на лицето ѝ повяхнал, а и сама Евфросиния нарочно се покрила с було, за да не могат да я познаят. Като се помолили, двамата седнали и Измарагд започнал своята беседа с Пафнутий, **говорил му за Царството Небесно, за вечната слава, която човек може да достигне чрез смирение, чистота, святост, милостиня**

и любов; говорил му и за оставянето на света и за това, че не трябва да се обичат децата повече от Бога, Твореца на всичко; посочвал словата на Апостола, че “скръбта поражда търпение, търпението - опитност” (Рим. 5:3-4). Виждайки голямата скръб на своя баща, Измарагд му състрадавал и го утешавал:

- Повярвай ми: Бог няма да те остави. Защото, ако дъщеря ти се намираще на пагубен път, то Господ би ти открил за нея, по молитвите на светите отци, които толкова усърдно се молеха за това; не, аз съм твърдо уверен, че дъщеря ти е послушала благия Учител, Който казва в Евангелието: **“Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; който се не отрече от всичко, що има, не може да бъде Мой ученик”** (Мат. 10:37; Лук. 14:33). Бог може и още в този живот да ти я покаже. Затова спри да скърбиш. За какво се убиваш с печал? Напротив, за всичко благодари на Бога и не губи надежда, защото и аз, когато моят учител Агапит ми извести за твоето идване в обителта и за скръбта ти, усърдно се молих на Бога да ти даде търпение и мъжество, да устрои всичко за полза на теб и на дъщеря ти и да те утеши. Аз се уповавам на това, че Бог на всяко утешение няма да те остави до смъртта да пребиваваш в скръб: и ако не скоро, то все пак Той ще ти открие за съдбата на твоята дъщеря, за която ти толкова се опечаляваш.

След това Евфросиния, като се опасявала да не би баща ѝ да я познае, понеже провела с него твърде дълъг разговор, каза на Пафнутий:

- Господине мой, върви си сега в къщи с мир.

Слушайки казаното, Пафнутий и плакал, и се радвал, защото сърцето му, като родител, горяло с естествената любов към Измарагд и много полза получил от беседата с него; след това

отишъл при игумена и му казал:

- Само Бог знае, отче, каква полза получих от този монах и, по благодатта Божия, неговите думи напълниха сърцето ми с такава радост, като че ли съм намерил любимото чедо.

След това Пафнутий, изпросвайки от всички монаси да се молят за него, се върнал у дома. А Измарагд преживял в обителта тридесет и осем години, водейки богоугоден живот; след изминаването на това време се разболял, след което и предал на Господа своята душа. Преди преставянето му Пафнутий отново дошъл в манастира на поклонение и за посещение на братята. След обичайната беседа с игумена, му казал:

- Отче, ако е възможно, позволи ми да се видя с брат Измарагд, защото много го обичам.

Игуменът, като повикал Агапит, му поръчал да заведе Пафнутий при Измарагд. Когато Пафнутий влязъл в килията му и го видял, лежащ на леглото много болен, то паднал при леглото му и заговорил с горчиви сълзи:

- Горко ми! Къде са сладките ти думи, къде са обещанията ти за това, че ще видя загиналата ми дъщеря? Ето, аз не само не я виждам, но се лишавам и от теб, моя утешител. Горко ми! Сега кой ще утеши старостта ми? При кого да отида и кой ще бъде радост в моята печал? Аз плача и скърбя душевно за раздялата си с теб; ето, вече тридесет и осем години, откакто не съм виждал дъщеря си и отникъде не получавам вести за нея, а и скъпият ми Измарагд ме напуска, Измарагд, за когото аз така много се радвах, сякаш съм намерил загиналата си дъщеря. И какво да очаквам сега? Къде да намеря утешение за себе си? Остава ми едно: да сляза в гроба с моята печал!

Като виждал как неутешимо ридаел Пафнутий, Измарагд му

казал:

- Защо се смущаваш и се убиваш със силна печал? Нима не е могъща ръката на Господа? Или нима има нещо невъзможно за Бога? Затова спри да се опечаляваш. Спомни си, че Господ някога явил на Иаков живия Йосиф, за когото той ридаел като за мъртъв; Същият Бог ще утеши и теб. А сега те моля за едно: остани тук три дни и не ме напускай.

Пафнутий останал в обителта и размишлявал в себе си така:

- Няма ли да открие Господ нещо на Измарагд за моята дъщеря?

Накрая настъпил третият ден и света Евфросиния получила откровение за времето на своето преминаване при Господа, извикала при себе си баща си Пафнутий и му казала:

**- Всемогъщият Бог
устрои съдбата ни по
волята Си и изпълни
желанието ми; сега
достигнах края на
своите подвизи, като
изминах монашеския
път не със своята
сила, но с помощта на
Този, Който ме
съхрани всред**

**вражеските мрежи; не искам повече да страдаш за
своята дъщеря. Аз съм Евфросиния, твоята дъщеря, а ти
- моят баща. Аз съм тази, която търсиш. Заради любовта
към Бога оставих теб, моя баща, цялото наследство и
временния жених и дойдох тук, като скрих, че съм жена.
Сега те моля: не допускай някой друг, освен теб, да умие
тялото ми; още те умолявам, изпълни обещанието ми,**

дадено от мен на настоятеля на тази обител: когато го молах да ме приеме тук, казах, че имам голямо имущество, което възнамерявам да пожертвам за обителта; затова изпълни обещанието ми, внеси останалото имущество в манастира и се помоли за мен.

След тези думи Евфросиния предала духа си на Господа. Чувайки всичко това и виждайки, че дъщеря му е умряла, Пафнутий от страх и огромна скръб паднал и лежал на земята като мъртъв. Когато дошъл Агапит и видял, че Измарагд се преставил, а Пафнутий е едва жив, то облял с вода лицето на Пафнутий, повдигнал го от земята и го попитал:

- Какво ти е, Пафнутий?

А той му отвърнал:

- Остави ме тук да умра, защото днес видях дивно чудо.

След това Пафнутий станал от земята и се склонил към лицето на починалата, като горчиво плачел и говорел:

- Горко ми, мило мое чедо, защо не ми се откри преди този час; о, как бих искал да умра с теб! Мъчно ми е, че се скри от мен, скъпа моя дъще! **Как добре избегна вражеските мрежи, скри се от суетите на този свят и влезе във вечния живот!**

Слушайки думите на Пафнутий, Агапит разбрал тази дивна тайна. Той се ужасил и отишъл незабавно да извести за това игумена; последният веднага побързал да дойде там, паднал при свящото тяло на Евфросиния и с ридания заговорил:

- Евфросиния, невесто Христова и свята дево, не забравяй сподвижниците си и тази обител, но моли се на Господ Иисус Христос да удостои и нас, след добри подвизи, да достигнем спасение и се въдворим със светиите Му.

След това игуменът наредил да се съберат всички братя, та с подобаваща чест да погребат свялото ѝ тяло. Когато се събрали всички монаси и видели това дивно чудо, то прославили Бога, явил крепката Си сила в немощна плът. Някой от братята бил сляп с едното око. Той дошъл при мощите на преподобната и със сълзи започнал да целува честното ѝ тяло - и веднага се отворило окото му и той прогледнал. Виждайки това изцеление, всички братя величаели Божията милост, прославяли святата Му угодница Евфросиния и се поучавали от светия ѝ живот. След това я погребали на мястото на упокоението на светите отци подвижници и с духовно веселие извършили служба за нея. Баща ѝ Пафнутий се върнал в дома си, раздал богатството си по църкви и манастири, нищи и странници, а една значителна част от него донесъл в същия манастир и сам се постригал в него. Изпросил за себе си килията на дъщеря си и проживял в нея богоугодно десет години; след изминаването на това време се преставил на същата рогозка, на която починала и дъщеря му, преподобна Евфросиния. С чест го погребали до дъщеря му и било установено ежегодно да се празнува паметта им за слава на Пресветата Троица, на Отца и Сина, и Светия Дух, дивния в Своите светии Бог. Нему Слава вовеки. Амин.

Тропарь преподобной Евфросинии Александрийской

глас 8

В тебе, ма́ти, извѣстно спасѣся, е́же по образу:/ при́мши бо крест, послѣдовала еси́ Христу́/ и, де́ющи, учи́ла еси́ презира́ти у́бо плоть, прехо́дит бо,/ прилежа́ти же о души́, ве́щи безсме́ртней. // Те́мже и со А́нгелы сра́дуется, преподо́бная Евфроси́ние, дух твой.

Перевод: *В тебе, мать, точно сохранилось то, что в нас*

по Божию образу: ибо, взяв свой крест, ты последовала за Христом, и делом учила пренебрегать плотью, как преходящей, заботиться же о душе, творении бессмертном. Потому и радуется с Ангелами, преподобная Евфросиния, дух твой.

Кондак преподобной Евфросинии Александрийской

глас 2

Вышнюю жизнь возжелéвши получи́ти,/ до́льную сла́дость тща́тельно оста́вила еси́/ и саму́ю себе́ смесила́ еси́ посреде́ мужей, красне́йшая,/ Христа́ бо ра́ди, Жениха́ твоего́,// о обру́чнице привре́менном небрегла́ еси́.

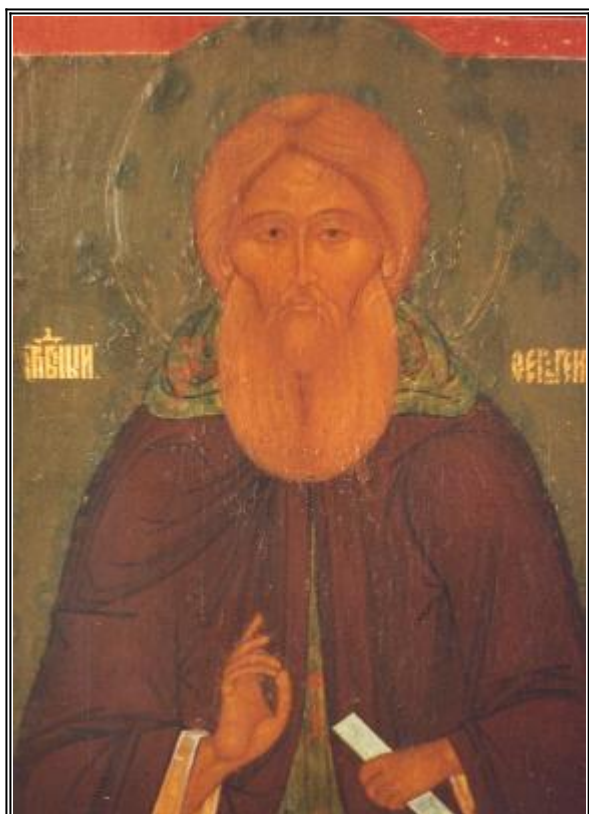
Перевод: *Небесное житие желая получить, земные наслаждения ты с радостью оставила и саму себя ты обезличила посреди мужчин, прекраснейшая, ибо ради Христа, (Небесного) Жениха твоего, ты отвергла своего временного (земного) жениха.*

Молитва преподобной Евфросинии Александрийской

О, святая преподобная ма́ти на́ша Евфроси́ние! Ны́не све́тло па́мять твою́ пра́зднующе, умиле́нными сердца́ми восклицáем ти́: ты послу́шалася еси́ блага́го Учи́теля Го́спода на́шего Иису́са Христа́, глаго́лющаго в Ева́нгелии: Иже любит отца́ или́ ма́терь па́че Мене́, несть Мене́ досто́ин, и и́же не отрече́тся все́го своего́ имене́я, не мо́жет бы́ти Мо́й учени́к, и все́м житие́м своим последовала еси́ Ему́. Испроси́ на́м, ма́ти на́ша Евфроси́ние, си́лы и де́йства Свята́го Ду́ха, во е́же искорени́ти всякий грех в на́с живу́щий и сотвори́ти ду́ши на́ша в хра́мы Бо́жии; воспламени́ сердца́ на́ша любо́вию ко Го́споду да испо́лним уста́ на́ша ко славосло́вию Егó и соверши́м хождéние на́ше пред лицéм Бо́жиим во вся́ком благоче́стии и чистоте́, да небéсным предста́тельством твои́м спаса́еми ўзрим сла́ву

Божію, сла́вяще Отца́ и Сы́на и Свята́го Ду́ха во ве́ки веко́в.
Ами́нь.

Житие и чудеса на преподобния и богоносен наш отец Сергей, Радонежки чудотворец (1)

*Прп. Сергей Радонежски с
житием (фрагмент). Русь. 1591
г.*

Преподобният наш отец Сергей се родил в Ростовската област от благочестиви и знатни родители - болярите Кирил и Мария (2) . Още от майчината утроба Бог го избрал за Свое служение. Немного преди раждането му Мария, в неделния ден по обичая си, дошла в църквата на литургия. Преди началото на четенето на светото Евангелие младенецът в утробата така силно извикал, че гласа му чули всички в храма; по време на Херувимската песен той извикал за втори път; а

когато свещеникът произнесъл “Святая святим”, за трети път се дочул гласът на младенца от утробата на майката. От това всички разбрали, че ще произлезе на света велик светилник и служител на Пресветата Троица. Подобно на това, както пред Божията Майка радостно проиграл в утробата свети Йоан Предтеча, така и този младенец проиграл пред Господа в светия Му храм. При това чудо майката на преподобния била обхваната от страх и ужас; силно били удивени и всички, които чули гласа. Бог дарил на Мария син, на когото дали име Вартоломей. Още от първите дни на своя живот младенецът показал въздържание. Родителите му и близките хора започнали да забелязват, че той не се хранел с майчиното мляко в сряда и петък; не се докосвал до майчините гърди и в другите дни, когато се случвало да употребява в храната месо; забелязвайки това, Мария съвсем се отказала от месна храна.

Достигнал седемгодишна възраст, Вартоломей бил даден от родителите си да се учи на грамотност; заедно с него се учили и двамата му братя, по-големият Стефан и по-малкият Петър. Те се учили добре и имали големи успехи, а Вартоломей изоставал от тях: трудно му се отдавало учението и макар учителят да се занимавал с него усърдно, той малко успявал. Родителите му се карали, учителят го наказвал, приятелите му се смеели.

И това било по Божий промисъл, за да получи детето книжен разум не от хората, а от Бога. Много се опечалявал за това Вартоломей, горещо и със сълзи се молел Бог да му дари разбиране на знанието и Господ чул молитвата, произлизаща от дълбините на сърцето на благочестивото момче. Веднъж бащата изпратил Вартоломей за конете; свикнало безпрекословно да изпълнява волята на родителите си, момчето веднага се отправило към полето. По пътя срещнало монах - старец или по-скоро изпратен от Бога ангел в монашески образ; старецът стоял под дъб сред полето и се молел. Вартоломей се приближил към него и като се поклонил,

го зачакал да свърши молитвата си. След завършването старецът благословил момчето, целунал го и попитал какво му е нужно.

Вартоломей отговорил:

- От цялата си душа искам да се науча на грамотност.

Изпратиха ме да се уча, но учението не ми се отдава; сега скърбя за това. Отче, свети, помоли се на Бога за мен, за да ми помогне да разбирам знанието.

Монахът изпълнил молбата на Вартоломей. Като свършил молитвата, благословил момчето и му рекъл:

- Отсега Бог ще ти даде, дете мое, да разбираш знанието, така че ти ще надминеш братята и връстниците си.

При това старецът извадил съд и дал на Вартоломей сякаш частица от просфора; наредил му да вкуси, като казал:

- Вземи, чедо, и изяж това; то ти се дава в знак на Божията благодат и за разбиране на Свещеното Писание. Не гледай, че частицата е толкова малка, голяма ще бъде сладостта, когато вкусиш от нея.

След това старецът искал да си тръгне, но зарадваното дете усърдно го молело да посети дома на родителите му.

Почитащите монасите родители на Вартоломей с чест посрещнали госта. Те му предложили храна, но старецът отговорил, че първо трябва да се вкуси духовна храна и когато всички започнали да се молят, той заповядал на Вартоломей да чете псалми.

- Аз не умея, отче - отговорило момчето.

Но монахът пророчески казал:

- Отсега Господ ти дарява грамотност.

И действително Вартоломей веднага започнал гладко да чете псалми. Родителите му много се учудили на такава бърза промяна, станала със сина им.

На сбогуване старецът казал на родителите на светеца:

- Велик ще бъде синът ви пред Бога и пред хората, след време той ще стане избрано жилище на Светия Дух и

служител на Пресветата Троица.

От този момент светият отрок без всякакво затруднение четял книги и разбирал всичко, написано в тях; леко му се отдавало знанието, защото “им отвори ума, за да разбират Писанията. Вартоломей растял на години, а заедно с това и на разум и добродетел. Рано почувствал любов към молитвата, той от най-млади години познал сладостта на беседата с Бога; затова така ревностно започнал да посещава Божия храм, че не пропускал нито една служба. Не обичал детските игри и старателно ги избягвал: не допадали на сърцето му веселието и смехът на връстниците, защото знаел, че “лоши беседи развалят добрите нрави”. Твърдо помнел, че “начало на мъдростта е страхът Господен” и затова винаги се стараел да се научи на тази мъдрост.

С особено старание и ревност се отдавал на четене на Божествените и свещени книги. Благочестивото момче си наложило строг пост: в сряда и петък не вкушвало нищо, а в останалите дни се хранело само с хляб и вода. Без да бъде още в манастир, водело монашески живот, така че всички се изумявали, виждайки такова въздържание и благочестие у момчето. Отначало майката, като се безпокояла за здравето на своя син, го уговаряла да остави толкова суровия начин на живот. Но Вартоломей смирено отговарял на майка си:

- Не ми пречи; позволи ми да водя такъв живот; не ме принуждавай да не те послушам.

И майката не желаела повече да пречи на доброто намерение на сина си. Така, смирявайки с въздържание плътта, Вартоломей не престъпвал волята на родителите си.

Между това Кирил и Мария се преселили от древния и славен град Ростов в скромния градец Радонеж (3), прочут и впоследствие прославен с името на преподобния Сергей. Родителите на преподобния много обеднели от данъците и опустошенията на татарите, които в това време владеели руската земя, а също от непосилните данъци и притеснения от

страна на наместниците на Московския княз Иоан Данилович Калита, управляващи Ростов. Заедно с други ростовци Кирил и Мария се преселили в Радонеж, във феодалния град на по-малкия син на Калита - Андрей, привлечени от това, че княз Андрей обещал на преселниците разни привилегии и свобода от притеснения.

Вартоломей, който тогава бил на около 15 години, също последвал родителите си в Радонеж. Братята му до това време вече се били оженили. Когато юношата навършил 20 години, започнал да моли родителите си да го благословят да се постриже за монах: вече отдавна желяел да посвети себе си на Господа. Макар родителите му и да поставяли над всичко монашеския живот, все пак молели сина си да почака известно време.

- Чедо, изчакай малко! - казвали. - Ти виждаш: сега сме в старост, в оскъдица и болест и няма кой да ни послужи. Братята ти се ожениха: те си имат свои грижи, а ти послужи на нас, на своите родители. Ще ни изпратиш до гроба, ще ни погребеш, тогава и ще осъществиш намерението си, ще изпълниш желанието си.

Вартоломей, като покорен и любящ син, послушал волята на своите родители и прилежно се стараел да успокои старостта им, за да заслужи техните молитви и благословение. Малко преди смъртта си Кирил и Мария приели монашество в Покрово-Хотковия манастир, намиращ се на четири версти от Радонеж(4). Тук дошъл също овдовелият по това време по-голям брат на Вартоломей, Стефан, и встъпил в числото на монасите. Скоро родителите на светия юноша, един след друг, с мир се преставили и били погребани в Хотковия манастир. След смъртта на родителите си братята прекарвали тук четиридесет дни, възнасяйки усърдни молитви към Господа за упокоение на новопреставените Божии раби. Дома и оскъдното си имущество Кирил и Мария оставили на Вартоломей. Но той изразходил част от наследството за упокоение на душите им -

за милостиня и хранене на бедните, а останалото дал на по-малкия брат Петър. Нищо не взел за себе си, нищо не задържал даже за прехрана, защото се уповавал на Бога, Който “дава хляб на гладни”.

Като се стремял към отшелничество, Вартоломей умолявал по-големия си брат Стефан да оставят Хотковия манастир и да отидат за подвизи в пустинята. Стефан се съгласил и братята тръгнали да търсят пустинно място, удобно за отшелнически живот. Дълго ходили по околните гори, докато не дошли до мястото, където сега се издига манастирът на Пресвета Троица, прославен с името на преподобни Сергей. Мястото, наричало се тогава “Маковец”, било покрито с гъста, непроходима гора, която не била докосвана от човешка ръка. И далеч, във всички посоки, се простирала гора и пустиня; край мястото не минавал път и никой не се отбивал тук; наблизо нямало нито села, нито къщи, никакви човешки селища; тук живеели само зверове. С гореща молитва се обърнали братята към Бога, призовавайки Божието благословение за мястото на бъдещото си обитание и предавайки на Неговата свята воля своята съдба. Като си направили колиба, те започнали ревностно да се подвизават и да се молят на Бога. Също така издигнали неголяма църква и с общо съгласие решили да я осветят на името на Пресветата Троица, служител на Която преподобният Сергей бил от майчина утроба; за това те отишли в Москва и поискали от митрополит Теогност (5) благословение за освещаване на църквата. Светителят ласкаво ги посрещнал и изпратил с тях свещенослужители да я осветят. Така скромно била положена основата на Светотроицката Сергиева лавра.

С усърдие и непрестанна ревност се предал сега Вартоломей на духовни подвизи: младият подвижник бил обхванат от голяма радост, когато видял, че заветното му желание се изпълнява.

Но по-големият му брат Стефан, като се мъчел от живота в

такова пустинно място и оказвал на Вартоломей само неголяма помощ, оставил юношата сам в пустинната гора, преселил се в Московския Богоявленски манастир и тук се сближил с Алексей, станал по-късно митрополит Московски.

Останал в пълно уединение, Вартоломей още по-усърдно започнал да се подготвя за монашески живот: едва когато се укрепил в трудовете и подвизите и се приучил към строго изпълнение на монашеските правила, той решил да приеме пострижение.

Затова отшелникът повикал при себе си един игумен, на име Митрофан, който и го постригал в монашески чин в двадесет и третата година на живота му, в деня на паметта на светите мъченици Сергей и Вакх, поради което на Вартоломей и било дадено името Сергей. След пострижението Митрофан отслужил Божествена литургия в църквата на Пресветата Троица и удостоил новия монах с причастие със Светите Христови Тайни; в същото време църквата се изпълнила с необичайно благоухание, което се разпространявало даже извън стените на храма. Новопостриганият монах останал седем дена, без да излиза от църквата. Всеки ден игуменът отслужвал литургия и го приобщавал със Светите Тяло и Кръв Господни. За цялото това време храна на преподобния била просфората, давана му ежедневно от игумена Митрофан. Той прекарвал ден и нощ в молитва и Богомислие, постоянно славословел великото Божие име, пеел Давидови псалми и духовни песни: целият бил обзет от радост и душата му горяла с Божествен огън и благочестива ревност. Като проживял няколко дни с преподобния, Митрофан му казал:

- Чедо, оставям това място и те предавам в Божиите ръце; Господ да бъде твой застъпник и пазител.

Като се помолил и преподал на новопостригания няколко наставления за монашеския живот, преподобният Митрофан си заминал. Свети Сергей, останал на това място сам, ревностно се подвизавал, умъртвявал плътта си с пост;

прекарвал времето в непрестанна, денонощна молитва и в прилежно четене на Словото Божие. Тежък бил пустинният му живот: трудове, оскъдност, нужда във всичко необходимо. Особено много скърби и изкушения изпитвал той от бесовете в началото на своето уединение в пустинята. С ожесточение се опълчили срещу монаха невидимите врагове; като не търпели подвижите му, те искали да уплашат светеца, да го изпъдят от пустинното уединение. Но той ги прогонвал с молитва; призовавайки Божието име, той разрушавал бесовските козни като тънка паяжина. Веднъж през нощта, когато подвижникът се молел в църквата, бесовете, като цяла войска, застрашително се приближили към него и със страшна ярост крещели:

- Напусни това място, напусни, иначе ще загинеш от ужасна смърт!

Те заплашвали да разрушат до основи църквата и килията на подвижника, а самия него да убият. Но преподобният, като се въоръжил с молитва и с честния кръст, прогонил вражеската сила и славословейки Бога, оставал без всякакъв страх.

Друг път, когато отшелникът четял правило през нощта, изведнъж се вдигнал шум от гората; бесове в голямо множество окръжили килията и със заплахи му крещели:

- Махни се оттук, защо си дошъл в горския гъсталак? Какво търсиш? Не се надявай да живееш повече тук, това място е пусто и непроходимо! Тук ще умреш от глад или ще загинеш от ръце на разбойници?

С такива думи враговете заплашвали преподобния, но усилията им били напразни: светецът се помолил на Господа и бесовското пълчище веднага изчезнало.

След тези видения видът на дивите зверове не бил страшен за подвижника; покрай неговата самотна килия пробягвали глутници гладни вълци и се скривали в гъсталака на гората или пък приближавали към преподобния и сякаш го подушвали; оттук минавали и мечки. Но силата на молитвата

спасявала пустинника. Веднъж преподобният Сергей забелязал пред килията си мечка; като видял, че е много гладен, подвижникът се смилил над звяра, изнесъл му парче хляб и го сложил на един пън. Оттогава мечката започнала често да идва при килията му, очаквала обичайното подаяние и не тръгвала, докато не го получила; преподобният радостно споделял с нея храната си, даже често давал последното парче. И дивият звяр в продължение на цяла година всекидневно навещавал пустинника.

Господ не оставял Своя угодник в пустинята: с него бил във всички скърби и изкушения, помагал му, ободрявал и укрепвал усърдния и верен Свой раб.

Междувременно започнала да се разпространява мълвата за необикновенния пустинножител подвижник. Преди другите, за него узнали богобоязливи монаси, започнали да идват в Радонежката пустиня по един, по двама или по трима и молели преподобния да ги приеме при себе си за съжители и сподвижници. Преподобният им отговарял, като посочвал трудностите на пустинния живот:

- Не ви е по силите да живеете на това място и не можете да търпите пустинния подвиг: глада, жаждата, скърбите, затрудненията, оскъдицата и нуждата.

Когато пришълците настойчиво молели подвижника да не ги отправя от себе си, като виждал твърдостта на намеренията им и решимостта им да се подвизават в пустинята, преподобният ги подканвал да се приготвят към търпение:

- Сега пригответе сърцата си не за храна, не за питие, не за покой и безгрижие, но за търпение, за да понесете всяко изкушение и всеки труд; пригответе се за пост, за духовни подвизи и за много скърби.

От това време преподобният започнал да се подвизава вече не като самотен отшелник, а в съжителство с братята, които се стараели да му подражават в подвизите.

Скоро в Радонежката пустиня се събрали дванадесет човека

и това число дълго не се променяло. Ако някого от братята постигала смърт, на мястото му идвал друг, така че мнозина съзирали в това съвпадение: броят на учениците на преподобния бил същият, какъвто бил броят на учениците на нашия Господ Исус Христос; други пък го сравнявали с броя на дванадесетте Израилеви колена. Дошлите построили 12 килии. Преподобният, заедно с братята, оградил храма и килиите с дървена ограда с порта, при която поставили вратар. Така възникнал манастирът, съществуващ, по благодатта Божия, до днес.

Скромнен и беден бил тогава видът на Троицката лавра. В глухата борова гора над рекичката била разчистена и оградена една поляна. На нея се издигала неголяма църква и няколко малки килии, разпръснати в безпорядък, както се случело. В манастира между килиите имало дървета; около самата църква лежали насечени трупи дърва и стърчали пънове; тук-там имало разкопани лехи и засадени със зеленчуци. Такъв бил манастирът на преподобния Сергей в първите години след възникването си.

Тихо и мирно преминавал подвижническият живот на пустинниците; те се събирали всекидневно в своята неголяма църква и тук възнасяли усърдни молитви към Господа: служили полунощница, утрения, часове, вечерня и повечерие, а за отслужване на Божествената литургия канели свещеник от близките села.

След като при преподобния дошли братята, в новоосновената обител се поселил и иеромонах Митрофан, който извършил пострижението на преподобни Сергей; той бил посрещнат с радост от братята и единодушно избран за игумен. Монасите се радвали, че сега станало възможно да се отслужва литургия много по-често, отколкото преди. Но отец Митрофан, след като преживял в обителта около година, починал. Тогава братята започнали да молят преподобния да приеме свещенически сан и да им стане игумен. Той отказал: искал да подражава на

Господа и бъде на всички слуга. Той построил с ръцете си три или четири келии, на плещите си носил вода от извора под планината и я поставял при килията на всеки брат, сечал дърва, печал хлябове, шиел дрехи, готвел храна и смирено изпълнявал други работи. Трудовете си великият подвижник съединявал с молитва, пост и бдение: хранел се само с хляб и вода и то в неголямо количество, всяка нощ прекарвал в молитва и бдение, само за кратко време задрямвал. За голямо удивление на всички, толкова суровият живот никак не нарушавал здравето на подвижника, но като усмирявал греховните движения на плътта, сякаш укрепвал тялото му и му придавал сили за нови, още по-големи подвизи. Със своето въздържание, смирение и благочестив живот преподобният давал пример на всички братя, живеещи с него. Монасите се стараели да му подражават с всички сили; също като него пребивавали в пост, молитва и постоянни трудове: ту шиели дрехи, ту преписвали книги, ту обработвали неголемите си зеленчукови градини и изпълнявали други подобни работи. В манастира имало свършено равенство, но по-високо от всички стоял преподобният: той бил първият подвижник в своята обител, по-добре е да се каже, първият и последният, защото мнозина, и по негово време, и после, се подвизавали тук, но никой не можел да се сравни с него.

В манастира все по-силно се чувствала нуждата от игумен и иерей. Да канят при себе си свещеници невинаги било възможно, а и за братята бил нужен ръководител, облечен в игуменска власт. Нямамо друга личност, по-достойна, да заеме такова място, освен основателя на обителта, но преподобният Сергей се плашел от игуменството: той желяел да бъде не началник, а последен монах в манастира, основан от трудовете му. Накрая подвижниците от Радонежката пустиня, като се уговорили помежду си и решили да го изберат за игумен, дошли при него и казали:

- Отче, не можем да живеем без игумен, искаме ти да бъдеш

наш наставник и ръководител, искаме да идваме при теб с покаяние и като ти откриваме всичките си помисли, всеки ден да получаваме от теб развързване на греховете ни. Извършвай при нас света литургия, та ние от честните ти ръце да се приобщаваме с Божествените Тайни.

Свети Сергей решително се отказал:

- Братя мои - казал той, - у мен никога не е имало и мисъл за игуменство, едно иска душата ми - да свърша дните си като прост монах. Не ме принуждавайте. По-добре да предоставим всичко това на Бога; нека Той Сам ни открие Своята воля и тогава ще видим какво да правим.

Но монасите продължавали неотстъпно да молят преподобния и казвали:

- Ако ти не искаш да се грижиш за душите ни и да бъдеш наш пастир, то измоли ни игумен от митрополита. В противен случай ще бъдем принудени да оставим това място и да нарушим обета, даден от нас; тогава ще ни се наложи да се лутаме като овци без пастир.

Неведнъж и след това идвали братята при преподобния. Отново го умолявали да приеме игуменството, още по-настойчиво заплашвали да оставят манастира - да отидат от пустинята в света, като възлагали всичката отговорност пред Бога за това на преподобния. С такива заплахи те принудили свети Сергей да приеме игуменската длъжност в своята обител. Светецът се отправил с двама старци в Переяславъл Залески(б) при Атанасий, епископ Волински, който, поради заминаване на светия митрополит Алексей в Цариград, управлявал тогава делата на митрополията. Светителят ласкаво приел подвижника, за когото от дълго време достигали слухове до него, и дълго беседвал с него за спасението на душата. След завършването на разговора, преподобният Сергей смирено се поклонил на митрополита и започнал да го моли за игумен на своята обител. На молбата му светителят отговорил:

- Отсега бъди отец и игумен за братята, събрани от теб в новата обител на Живоначалната Троица!

Така той посветил преподобни Сергей отначало за иеродякон, а след това го ръкоположил за иеромонах; с най-голямо благоговение, целият изпълнен със страх и умиление, преподобният извършил първата литургия, след която и бил поставен за игумен. Светителят дълго поучавал новопоставения игумен и му казал:

- Чедо, сега ти възприе великия сан на свещенството, знай още, че на теб подобава, по заповедта на великия апостол, “да понасяме немощите на слабите и не на себе си да угаждаме”; помни думите му: “Понасяйте един другиму теготите, и така изпълнете закона Христов”.

Като целунал и благословил преподобния, светителят го пуснал с мир в обителта на Пресветата Троица.

Пустинножителите посрещнали игумена с ликуване и със синовна любов му се поклонили. Радвал се и игуменът, виждайки своите духовни чедо. Като дошъл в църквата, той се обърнал към Господа с усърдна молитва да го благослови и да му изпрати всесилна помощ в новото, трудно служение.

След това преподобният се обърнал към братята с поучение, подбуждал монасите да не отслабват в подвизите, молил ги за съдействие и снизхождение и за пръв път им преподал своето игуменско благословение. Преподобният въздействал не толкова със слово, колкото със самия си живот, със своя добър пример. Като станал игумен, той не изменил на предишните си подвизи, но с още по-голяма ревност изпълнявал всички монашески правила; постоянно носил в сърцето си думите на Спасителя: “и който иска между вас да бъде пръв, нека бъде на всички роб”. Той ежедневно отслужвал Божествена литургия и винаги сам приготвял за нея просфорите: счуквал и млял с ръцете си пшеницата, пресявал брашното, месил тестото и сам ги изпичал. Печенето на просфори било особено любим труд за преподобния. Освен това сам варил коливо и правел свеци

за богослужението. Подвижникът пръв идвал в църквата, където стоял прав, като никога не си позволявал да се облегне на стената, нито да седне; излизал последен от Божия храм; неуморно и с любов поучавал братята.

В подвизите си преподобният подражавал на древните устроители на монашеството, житията на които четял с голямо усърдие. Като се назидавал с повестуванията за светите подвижници, преподобният се удивлявал както на равноангелния им живот и победа над злите духове, така и на служението им на бедните хора от света. Молел се на Пресветата Троица и той да се удостои да върви по стъпките на светите мъже, които хранели бедни, помагали на вдовици, сираци и всички нуждаещи се; които получили от Господа дар да изцеряват болни, да възкресяват мъртви, да помагат на пътуващи по суша и море.

След известно време бесовете, като не търпели добродетелния живот на светеца, отново започнали да въстават срещу него. Като се превръщали в змии или в зверове, те се явявали при него в килията или го обкръжавали в гората, когато сечал дърва, и се опитвали да отвлечат мисълта му от молитвата и богомислието. Тогавя блаженият се обръщал с молитва към Господа да го избави от дяволското нападение и бесовете веднага изчезвали като дим. От това време Бог дарил на своя угодник такава власт над нечистите духове, че те не се осмелявали даже да се приближат към него.

Дълго време братята в манастира били 12 човека. Но ето че дошъл от Смоленск архимандрит, на име Симон. Отказал се от видното положение, с чувство на дълбоко смирение той молил преподобния да го приеме като прост монах. Трогнат от такава молба, светият с любов приел пристигналия. Архимандрит Симон донесъл със себе си имущество и го предал на преподобния за устройване на манастира.

С пожертвуванието на Симон преподобният построил по-

общирна дървена църква на името на Животоначалната Троица, разширил самия манастир и го привел в порядък: килиите на братята били поставени в четириъгълник около църквата, така че тя се издигала в средата и била видима отвсякъде.

Тогава се върнал от Московския Богоявленски манастир и по-големият брат Стефан. Той довел със себе си по-малкия си син Иоан, който бил на 12 години, и го предал на преподобния за пострижение в монашество. Преподобният бил удивен от вярата на брат си, който не скъпил сина си за Господа, но изпълнил желанието му - постригал момчето и го нарекъл в монашеството Теодор. Възпитан от баща си от малък в благочестие, постничество и чистота, Теодор, под ръководството на своя чичо, укрепвал в монашески подвизи. От това време мнозина от различни страни, понякога отдалеч, започнали да се събират при преподобния, за да спасяват душите си под ръководството на славния подвижник; светият игумен приемал с любов всички пристигащи, млади и стари, богати и бедни, но като знаел от опит трудността на монашеския живот, не ги постригвал скоро. Обикновено нареждал да облекат пристигналия в дълга дреха от черен плат и му повелявал да изпълнява някакво послушание заедно с другите монаси. Така постъпвал, за да може новодошлият да научи целия манастирски устав; и само след дълго изпитване преподобният го постригвал в монашество, обличал в мантия и давал скуфия, а по-съвършените си сподвижници удостоявал с великия образ - на схимата.

Като приемал монаси след толкова грижливо изпитване, светецът и след това следил за техния живот. Така той строго забранявал на братята след повечерието да излизат от келиите си или да влизат в разговор един с друг; всеки бил длъжен по това време да пребивава в своята килия, като се занимава с ръкоделие или се моли. Късно вечер, особено през тъмните и дълги нощи, неуморимият и ревностен игумен след келийната

молитва извършвал обход на келиите и през прозореца гледал кой с какво е зает. Ако намирал монаха да се моли или да се занимава с ръкоделие, или да чете душеспасителни книги, с радост възнасял за него молитви към Бога и молил Господ да го подкрепи. Но ако чувал неразрешен разговор или заварвал някого над суетно занимание, то почуквайки по вратата или прозореца, отминавал нататък. А на следващия ден повиквал при себе си такъв брат и започвал с него разговор, отдалеч, тихо и кротко довеждайки го до признаване на вината си. Послушният монах се осъзнавал, молел за прошка и преподобният с отеческа любов му прощавал, а на непокорния, неосъзнаващ своята виновност, налагал епитимия. Така той се грижел за повереното му стадо и умее да свързва кротостта със строгостта. Той бил истински пастир, а не наемник за братята от своята обител.

Обителта в началото на своето съществуване била бедна откъм най-необходими предмети; често подвижниците изпитвали краен недостиг. Отдалечена от населени места, откъсната от целия свят с глуха, едва проходима гора, обителта рядко получавала помощ от мирските хора. Често у братята нямало вино за извършване на Божествената литургия и били принуждавани да се лишават от това духовно утешение; често не достигала пшеница за просфори или тамян за кадене, восък за свещи, елей за кандилата; тогава монасите запалвали борина и при такава светлина извършвали службите в църквата. В бедно и оскъдно осветения храм те сами горели и пламтели от любов към Бога по-ясно от най-ярките свещи. Несложен бил външният живот на монасите, също така просто било и всичко, което ги окръжавало и от което се ползвали, но тази простота била величествена: съсърдите, които се употребявали за Таинството причастие, били направени от дърво, църковните одежди от прост домашен плат, богослужебните книги се пишели на брезова кора. Понякога монасите от обителта, в която още нямало общежитие и всеки

се издържал със свои средства, търпели нужда от храна. Сам игуменът нерядко изпитвал нужда. Така, веднъж у преподобния не останало нито едно парче хляб, а и в целия манастир нямало храна; да се излиза от обителта, за да се проси препитание от миряните, преподобният строго забранявал: той искал монасите да възлагат надежда на Бога, който храни всяко живо същество, и Него с вяра да молят за всичко благопотребно; а каквото нареждал на братята, това и сам изпълнявал без всякакъв пропуск.

Затова светецът търпял три дни. Но на разсъмване на четвъртия ден, измъчван от глад, като взел брадва, той отишъл при един старец на име Даниил, който живеел в манастира му, и му казал:

- Чувах, дядо, че искаш да пристроиш сенник към килията си; искам ръцете ми да не остават празни, затова и дойдох при теб; позволи ми да построя сенника.

Даниил отговорил:

- Да, отдавна вече искам да направя сенник, даже приготвих всичко необходимо; чакам само строител дърводелец от селото; а да се уговоря с теб не се решавам, тъй като ще ми вземеш висока цена.

Но Сергей казал, че иска само няколко парчета стар, мухлясал хляб. Тогава старецът изнесъл на своя игумен сито с парчета хряб, но преподобният казал:

- Докато не свърша работа, не взимам възнаграждението.

След това усърдно се захванал за работа; цял ден се занимавал с това дело и, с Божия помощ, го свършил. Едва вечерта на залез слънце светецът приел хляба; пустинножителите се удивлявали на смирението и търпението му.

Друг път се случило да свърши храната; монасите понасяли това лишение два дни; накрая един от тях, силно страдайки от глад, започнал да роптае срещу светеца, като казвал:

- Докога ще ни забраняваш да излизаме от манастира и да

молим миряните за хляб? Още една нощ ще претърпим, а на сутринта ще заминам оттук и няма да се върнем, за да не умрем от глад.

Преподобният утешавал братята с думи от Свещеното Писание, повеляващи да възлагаме упование на Бога, припомняйки им Христовите слова: “Погледнете птиците небесни, че не сеят, нито жънат, нито в житници събират; и вашият Отец Небесен ги храни”.

- Но ако Той храни птиците - говорил светецът, - то няма не може да подаде храна за нас? Ето сега е време за търпение, а ние роптаем. Ако понесем кратковременното изпитание с благодарност, самото изкушение ще ни послужи за голяма полза; нали и златото не се очиства без огън.

Не успял подвижникът да доизрече думите си, когато на манастирската порта започнали да чукат. Оказало се, че в обителта докарали неизвестно откъде много пресни, току-що изпечени хлябове. Приносителите казали:

- Един христороубец изпраща това на авва (7) Сергий и братята, живеещи с него.

Тогава монасите започнали да молят пратените да се нахранят с тях, но те отказали, казвайки, че им е заповядано веднага да се върнат обратно и бързо се отдалечили от обителта. Пустинниците, като видели изобилието на донесените ястия разбрали, че Господ ги е посетил с милостта Си, и като благодарили горещо на Бога, устроили трапеза; при това монасите били поразени от необичайната мекота и необикновения вкус на хляба. На втория и на третия ден в манастира донесли още много ястия и пития, така че те стигнали за дълго време за препитание на братята.

Преподобният игумен, като се възползвал от този случай за наставление на монасите, казал:

- Вижте, братя, как Промислителят Господ не оставя това място и рабите Си, които се трудят тук и търпят всичко с вяра и благодарение.

И като припомнил думите на свети апостол Павел: “Като имаме прехрана и облекло, нека с това бъдем доволни”, той уговарял братята да не се безпокоят за преходните неща, но да се уповават на Промислителя - Бога.

Приблизително 15 години след възникването на Радонежката обител около нея започнали да се заселват селяни. Те изсичали гората, построили къщи и села, разорали ниви и започнали да сеят жито. Жизнеописателят на преподобния се оплаква, че селяните обезличили пустинята, не я пощадили, превърнали я в обикновени поля. Новите съседи на манастира прекратили и пустинната му оскъдица. Те често посещавали манастира, усърдно принасяли в изобилие всякакви продукти и нищетата в обителта изчезнала завинаги.

По едно време в манастира започнал да се чувства недостиг на вода, вероятно от това, че изворът край обителта давал по-малко вода, отколкото било нужно за всички заселници на бързо умножаващия се манастир. На братята се налагало да носят вода отдалеч и с големи затруднения. Затова някои започнали да роптаят срещу светеца и казвали:

- Защо, като не разбираш, си се заселил на това място? Защо си устроил обител, когато няма вода наблизо?

Преподобният смирено отговарял:

- Братя, аз исках сам да безмълвствам на това място, а на Бога било угодно тук да възникне обител. Той може да ни дари и вода, само не изнемогвайте духом и се молете с вяра: нали ако Той в пустинята извел вода от камък за непокорния еврейски народ, то толкова повече няма да остави вас, които усърдно Му служите.

След това взел със себе си един от братята и тайно слязъл с него в гъсталака под манастира, където нямало течаща вода. Като намерил един трап с малко дъждовна вода, светецът коленичил и започнал да се моли:

- Боже, Отче на нашия Господ Иисус Христос, чуй ни сега и яви Твоята слава: както в пустинята чрез Моисей е

чудодействала Твоята могъща десница, източвайки от камъка вода, така и тук яви Твоята сила; Творче на небето и земята, дари ни вода на това място и да разберат всички, че Ти обръщаш внимание на тези, които Ти се молят и възнасят слава на Отца, и Сина, и Светия Дух, сега и во веки веков. Амин.

Тогава внезапно бликнал обилен извор. Братята били поразени; ропотът на недоволните се сменил с чувство на благоговение пред святия игумен; монасите даже започнали да наричат извора "Сергиев". Но на смирения подвижник било тежко човешкото прославяне и той казал:

- Не аз, братя, ви дадох водата, но Сам Господ я изпрати на нас, недостойните. Затова не го наричайте на моето име.

Тогава братята престанали да наричат извора така.

От това време монасите вече не изпитвали недостиг на вода, но взимали от извора за всички манастирски нужди; за вода от този извор идвали нерядко и миряни, понякога отдалече, и пиещите тази вода с вяра получавали изцеление.

И много други чудеса извършил преподобният още приживе: така веднъж той възкресил мървец. Това станало по следния начин: в околностите на обителта живеел селянин, който изпитвал голяма вяра към преподобния; единственият му син страдал от неизлечима болест; като непоколебимо се надявал, че светецът ще излекува момчето, селянинът го донесъл при преподобния. Но когато той дошъл в килията на светеца и започнал да го моли да помогне на болния, момчето умряло. Загубил всякаква надежда, бащата горчиво заплакал:

- Горко ми - говорел той на светеца, - аз дойдох при теб, Божия човек, с твърда увереност, че ще ми помогнеш. Какво да правя сега?

Като скърбял и ридаел, той излязъл, за да донесе всичко необходимо за погребението на сина си.

Виждайки риданието на огорчения баща, преподобният се смилил над него и като се помолил, възкресил момчето. Скоро

селянинът се върнал с ковчег.

Но светецът му казал:

- Напразно се предаваш на печал: момчето не е умряло, а живо.

Тъй като човекът видял как умрял синът му, не искал да повярва на думите на светеца; но като се приближил, с удивление забелязал, че момчето действително е живо; тогава зарадваният баща започнал да благодари на преподобния за възкресяването на сина му.

- Ти се заблуждаваш и сам не знаеш какво говориш - отговорил му чудотворецът. - Когато носеше момчето тук, то от силната треска изнемогна, а ти помисли, че е умряло: сега в топлата килия то се стопли, а на теб ти се струва, че е възкръснало.

Но селянинът продължавал да твърди, че синът му е възкръснал по молитвите на светеца. Тогава свети Сергей му забранил да говори за това, като прибавил:

- Ако започнеш да разказваш за това, то ще бъдеш наказан и съвсем ще се лишиш от сина си.

С огромна радост се върнал селянинът у дома, прославяйки Бога и Неговия угодник Сергей. За това чудо разбрал един от учениците на преподобния, който и разказал за него.

Славата за чудесата на преподобни Сергей започнала бързо да се разпространява и започнали да донасят при него болни не само от околните селища, но даже от далечни местности. Веднъж докарали от бреговете на Волга знатен човек, обладан от нечист дух. Той силно страдал: ту се хапел, ту се удрял, ту побягвал от всички; десет човека едва можели да го удържат. Роднините на бесноватия, като чули за преподобния, решили да го доведат. Немалко усилия потрябвали за това. Когато докарали боледуващия в околностите на манастира, той с необикновена сила разкъсал железните вериги и започнал да вика така силно, че гласът му бил чул в обителта.

Преподобният отслужил молебен за болния; в това време

страдащият започнал малко да се успокоява, даже го въвели в самия манастир; след завършването на молитвеното пение, когато преподобният приближил с кръста към бесноватия и започнал да го осенява, бесноватият се хвърлил с диви вопли във водата, събрала се наоколо след дъжда. Когато преподобният го осенил със светия кръст, той се почувствал съвсем здрав и разсъдъкът му се върнал. На въпроса, защо се хвърлил във водата, оздравелият отговорил:

- Когато ме доведоха при преподобния и той започнал да ме осенява с честния кръст, видях голям пламък да излиза от кръста и като мислех, че този огън ще ме изгори, тръгнах към водата.

След това той преживял няколко дни в манастира, като прославял Божието милосърдие и благодарял на светия угодник за излекуването си.

Много и други чудеса станали по молитвите на подвижника; “слепи прогледват и хроми прохождат, прокажени се очистват”, с една дума всички, които идвали с вяра при светеца, от каквито и недъзи да страдали, получавали телесно здраве и нравствено назидание, така че намирали двойна полза.

Слухът за тези чудеса на преподобния се разпространявал все по-далече; все повече се увеличавал броят на посещаващите обителта му. Всички го прославяли, всички благоговейно го почитали; мнозина идвали тук от различни градове и места, желаейки да видят светия подвижник; други се стремели да получат от него наставление и да се насладят на негова душеполезна беседа; мнозина монаси, като оставяли своите манастири, идвали под покрива на основаната от преподобния обител, желаейки да се подвизават под неговото ръководство и да живеят заедно с него; прости и знатни жадували да получат благословение от него. Всички го уважавали и считали за пророк или за един от древните свети отци.

Уважаван и прославян от всички, преподобният оставал все така смирен: човешката слава не го прелъстявала; все така продължавал да се труди и да служи на всички за пример на най-голямо смирение. Той не обичал меките и красиви дрехи, постоянно носел облекло от груба тъкан, съшито от неговите ръце. Веднъж в манастира нямало хубав плат, останало само едно парче, и то било от толкова ниско качество и така лошо боядисано, че монасите отказвали да го вземат. Тогава свети Сергей го взел за себе си, ушил си дреха и я носил дотогава, докато не се скъсала.

Той винаги носел вехта и груба дреха, така че мнозина не го познавали и го взимали за манастирски прислужник. Един селянин отдалече, който бил слушал много за свети Сергей, пожелал да го види. Дошъл в обителта и започнал да пита срещнатите братя къде се намира светецът. Случило се, че тогава преподобният прекопавал зеленчуковата градина. Братята казали това на пристигналия; той отишъл в градината и видял светеца да копае във вехта, съдрана одежда, покрита с кръпки. Очакващ да го види в голяма слава и чест, той помислил, че посочилите му този старец се подиграли с него.

Затова той отново попитал с обида:

- Къде е свети Сергей? Покажете ми го, защото аз дойдох отдалече, за да му се поклоня; при това имам работа при него.

А монасите отговорили:

- Старецът, видян от теб, е нашият преподобен отец.

Когато светецът излязъл от градината, селянинът се отвърнал от него и не искал да гледа към блажения; негодувайки, той казал на братята:

- Колко мъка понесох напразно! Дойдох да погледна великия пророк и се надявах да го видя в голяма почест и слава, а вие се подигравате с мен и ми показвате някакъв прислужник.

Братята с негодувание разказали за недоверчивия и непочтителен посетител. Но колкото тщеславният се превъзнася от похвали и почести, толкова пък

смиреномъдрият се радва на безчестието и унижението. Като поканил селянина при себе си, преподобният сложил пред него трапеза и започнал радушно да го гощава; между другото, светецът му казал:

- Не се опечалявай, друже: по милост Божия никой оттук не си тръгва наскърбен и желанието ти ще се изпълни.

Щом блаженият произнесъл тези думи, съобщили за пристигането на княза в манастира. Сергей станал и излязъл да посрещне знатния гост, който дошъл в манастира, съпровождан от множество слуги. Като видял игумена, князът още отдалеч се поклонил дтземи на преподобния, смирено измолвайки от него благословение. А светецът, като благословил княза, го въвел с подobaваща чест в обителта; те седнали един до друг и започнали да разговарят, а всички други предстояли. Селянинът, изтикан далече от княжеските слуги, не можел, въпреки всичките си старания, да се приближи към стареца, от когото преди се гнусял. Тогава тихо попитал един от стоящите:

- Господине, какъв е този старец, който седи с княза?

Другият му отговорил:

- Нима си пришълец, че не познаваш този старец? Това е преподобни Сергей.

Тогава селянинът започнал да се укорява за неверието си. А когато князът си тръгнал от обителта, бързо се приближил към преподобния и като се срамувал да го гледа в очите, се поклонил в краката му, молейки прошка за това, че е съгрешил поради неразумие. А светецът го ободрил, благословил, поговорил с него, утешил го и го пуснал да си върви.

С такова велико смирение се отличавал преподобният Сергей: земеделеца, който го пренебрегнал, той възлюбил не по-малко, отколкото княза, оказал му почест. И онзи си тръгнал с велика вяра към светеца; като преживял известно време в света, селянинът скоро отново дошъл в обителта и

приел пострижение: така силно го трогнало смирението на великия подвижник.

Веднъж късно вечерта блаженият, по обичая си, изпълнявал правило и усърдно се молел на Бога за своите ученици; изведнъж чул глас, който го викал:

- Сергей!

Преподобният силно се изумил от такова необикновено явление през нощта; като отворил прозореца, искал да види кой го вика. И ето, видял голямо сияние откъм небето, което дотолкова разпръсвало нощния мрак, че станало по-светло от ден. Гласът се чул за втори път:

- Сергей! Ти се молиш за чедата си и молбата ти е чута: погледни - виждаш броя на монасите, събиращи се под твое ръководство в името на Пресветата Троица.

Като се огледал, светецът видял голямо множество прекрасни птици, долетели и в самия манастир, и извън оградата му. И отново се чул гласът:

- Броят на твоите ученици ще се умножи, подобно на тези птици; и след теб той няма да обеднее и няма да се умали, ако следват твоите стъпки.

Светецът бил изумен от такова дивно видение. Като поискал и някой друг да се порадва заедно с него, той със силен глас извикал Симон, който живеел по-близо от другите. Учуден от необичайното повикване на игумена, Симон бързо дошъл при него, но да види цялото видение не се удостоил, а видял само една част от небесната светлина. Преподобният подробно му разказал всичко, което видял и чул, и двамата прекарвали без сън цялата нощ, като се радвали и прославяли Бога.

Скоро след това при преподобния дошли пратеници от светейшия Константинополски патриарх Филотей(6017) и предали на светеца заедно с благословение дарове от патриарха: параманд(6018) и схима.

Те донесли от Константинопол следното писмо:

“По Божията милост архиепископ на Константинопол,

вселенски патриарх, господин Филотей на сина и съслужителя на наше смирение в Светия Дух Сергей благодат и мир и нашето благословение! Чухме за твоя добродетелен живот по Божиите заповеди, възхвалихме Бога и прославихме името Му. Но на вас не достига още едно и при това най-главното: нямате общежитие. Ти знаеш, че и сам Богоотецът пророк Давид, обгърнал всичко с разума си, е казал: “Колко хубаво и колко приятно е братя да живеят наедно!”. Затова и ние ви преподаваме добрия съвет - да се устрои общежитие, и да бъде с вас Божията милост и нашето благословение”.

Като получил патриаршеското послание, преподобният се отправил при блажения митрополит Алексий и показвайки му писмото, го попитал:

- Владико свети, какво ще заповядаш?

Свети Алексий одобрил намерението на преподобния и го посъветвал да въведе строго общежитие.

От това време преподобният установил в своята обител общежитие и строго наредил на братята да спазват общежителния устав: никой от монасите да не придобива нищо за себе си, да не нарича нищо свое, но по заповедите на светите отци, всичко да е общо, манастирско: и храна, и дрехи, и жилище.

Той поставил различни послушания в манастира: служебни - за завеждане на трапезата, стопанството, парите, грижите за болните братя, и църковни - за наглеждане на манастирския храм и чистотата му.

Като забранил на монасите частната собственост, преподобният не бил склонен да спестява богатство и за обща полза на манастира. Всички излишъци, които се натрупвали, подвижникът употребявал за благотворене: милостиня за бедните и помощ на бедни миряни, които идвали в обителта. И колкото манастирът забогатявал от даровете на христорлюбци миряни, толкова повече милостивият игумен развивал неговата благотворителност: страннолюбие, нищелюбие и

грижа за болни. Сам подвижникът помагал на бедни, странници и болни и на служебните чиновци на обителта дал заповед да не оставят делата на милосърдието и благотворенето и обещал при това, че обителта му ще бъде и ще процъфтява дотогава, докато те пазят тази негова заповед. И от това време никой от нуждаещите се не си тръгвал без подаяние от вратата на Радонежката обител; болните задълго оставали в манастира и се ползвали от грижа. Пътниците, отбили се през зимата при лошо време и мраз, живеели в обителта и получавали помощ, докато не трябвало да се отправят в по-нататъшния си път. Князе и воеводи се отбивали тук с дружини войска и всички получавали храна и питие от гостоприемния подвижник. Когато големият път от Москва към Ростов, минавал преди далеч от обителта на преподобни Сергей, бил прокаран близо до нея, в манастира започнали да идват още повече гости.

Но скоро в Радонежката обител възникнал безпорядък - въстание против светия игумен. Братята, които с такава настойчивост принудили преподобния да приеме власт, сега били недоволни, вероятно от строгостта на общежитието. Родният му брат Стефан, нечужд на духа на властолюбието, бил начело на въстаналите и оскърбил светеца в църквата след вечерно богослужение. Кроткият подвижник нищо не казал на оскърбителя. Без да се отбива в килията си и без да гледа късния час, той напуснал манастира и отишъл на река Киржач, където основал нов манастир на името на Благовещение на Пресвета Богородица. Троицките монаси скоро се сетили за своя игумен, тръгнали в различни посоки да го търсят и когато открили новото място на подвижите му, започнали да преминават в манастира на Киржач. Лишило се от светия наставник, Радонежкото братство започнало бързо да намалява; редът на манастирския живот се объркал. Тогава останалите молили светия митрополит Алексей да нареди на преподобния Сергей да се върне в обителта на Пресветата

Троица. Тогава свети Алексей изпратил при преподобния двама архимандрити с молба да приеме просбата на братята и да се върне при тях. Като причина митрополитът изтъквал, монасите на основаната от него обител да не се разпръснат, като нямат пастир и свящото място да запустее. Преподобният изпълнил безпрекословно тази молба на блажения светител: върнал се в лаврата на мястото на първото си пребиваване, като поставил за игумен на Киржачкия манастир своя ученик Роман и с велика радост бил посрещнат от братята.

Свети Стефан, епископ Пермски, който изпитвал голяма любов към преподобния, веднъж пътувал из епархията си в Москва; пътят, по който минавал светителят, отстоял от Сергиевия манастир на около осем версти. Тъй като епископът много бързал за града, то минал покрай обителта, възнамерявайки да я посети на връщане. Но когато бил срещу манастира, се спрял, прочел: "Достойно ест" и като се помолил с обичайната молитва, се поклонил на преподобния Сергей с думите:

- Мир на тебе, духовни брате.

Случило се, че тогава блаженият Сергей заедно с братята се хранел на трапезата. Разбрал с духа си за поклонението на епископа, веднага станал; постоял малко, помолил се, поклонил се на епископа и казал:

- Радвай се и ти, пастирю на Христовото стадо, и Господнето благословение да бъде с теб.

Братята били удивени от такава необичайна постъпка на светеца; а някои разбрали, че преподобният се е удостоил с видение. След свършването на трапезата монасите започнали да го разпитват за станалото и той им казал:

- По същото време срещу нашия манастир се спря епископ Стефан по пътя за Москва, поклони се на Пресветата Троица и благослови нас, грешните.

Някои от учениците на преподобния веднага побързали към посоченото място, после догонили светия епископ и се

убедили, че всичко е станало точно така, както казал преподобният.

Много благочестиви мъже просияли със слава в обителта на преподобния; много от тях били поставени за игумени в други манастири, а други - възведени на митрополитски катедри. И всички те преуспявали в добродетелите, наставлявани и ръководени от своя велик учител Сергей.

Сред учениците на преподобния имало един отец на име Исаакий; той искал да се посвети на подвига на безмълвието и затова често искал от светеца благословение за този велик подвиг. Веднъж премъдрият пастир в отговор на молбата му казал:

- Ако ти, чедо, искаш да безмълвстваш, то на следващия ден ще ти дам благословение за това.

На другия ден, след свършването на Божествената литургия, преподобни Сергей го осенил с честния кръст и казал:

- Господ да изпълни твоето желание.

В този миг Исаакий видял необикновен пламък да излиза от ръцете на преподобния и да го обгражда; от това време той пребивавал в мълчание и само веднъж чудесно явяване развързало устата му.

Преподобният още приживе, бидейки в плът, се удостоил да има общуване с безплътните. Веднъж той отслужвал Божествена литургия заедно с брат си Стефан и племенника си Теодор. Тогавя в църквата бил и Исаакий безмълвник. Светецът извършвал велико тайнство, както винаги, със страх и благоговение. Внезапно Исаакий видял в олтара мъж, в чудно блестящо одеяние и сияещ с необикновена светлина; при малкия вход с Евангелието небесният съслужител следвал преподобния, лицето му блестяло като сняг, така че било невъзможно да се гледа в него. Дивното явление поразило Исаакий, той отворил устата си и попитал стоящия до него отец Макарий:

- Що за дивно явление, отче? Кой е този необикновен мъж?

Макарий също бил удостоен с видението; изумен и поразен от него, той отговорил:

- Не знам, брате; и аз самият се ужасявам, като гледам такава дивно явление; дали не дойде някой свещенослужител с княз Владимир?

Княз Владимир Андреевич бил в църквата в същото време. Старците попитали един от свитата му не е ли пристигнал иерей с княза; запитаният отговорил, че с тях нямало свещеник. Тогава монасите разбрали, че с преподобния е служил ангел Божий. След свършването на литургията попитали светеца за това. Отначало подвижникът не искал да им открие тайната:

- Какво необикновено явление сте видели, чеда? Служиха литургия Стефан, Теодор и аз, грешният; други нямаше.

Но учениците продължавали да го питат; тогава преподобният им казал:

- Чеда, ако Сам Господ Бог ви е открил, то мога ли аз да скрия това? Този, когото сте видели, беше ангел Господен; не само сега, но и всякога, когато на мен, недостойния, се случва да отслужвам литургия, той, по Божия воля, служи заедно с мен. Но вие на никого не казвайте какво сте видели, докато аз съм жив.

Сред учениците на преподобния Сергей имало един, на име Андроник, който произхождал от същия град Ростов, откъдето бил родом и преподобният. Той дошъл в манастира още в юношеска възраст и бил приет в числото на монасите. Подвизавал се много години, украсил себе си с добродетели и понесъл много трудове; затова и светецът много обичал своя ревностен ученик. Андроник имал желание да построи своя обител и да въведе в нея общежитие. И това желание се изпълнило. В същото време Московски митрополит бил свети Алексей; близка дружба и връзки на братска любов свързвали светителя с блажения Сергей; те често водели душеполезни разговори, нерядко светият митрополит искал съвет от

преподобния игумен. Веднъж, като посетил манастира, светителят му казал:

- Възлюбени, искам да те помоля за едно благодеяние и мисля, че поради любовта към мен ще изпълниш моята молба.

А старецът отговорил на архиерея:

- Владико свети, ние всички сме в твоя власт, нищо не ти е забранено.

Тогава митрополитът казал:

- Искам, ако Бог помогне, да построя манастир. Когато плавахме от Константинопол, се вдигна силна буря, така че едва не загинахме. Всички започнаха да се молят на Бога; също и аз започнах да Го моля да ни избави от предстоящата смърт. Тогава дадох обет да построя храм на името на този светец, чиято памет се празнува в същия ден, когато Господ ни дари да слезем на брега. От този час бурята се прекрати, настъпи тишина и ние достигнахме брега на 16 август; сега искам да изпълня своя обет - да построя църква в чест на Неръкотворния образ на нашия Господ Иисус Христос; при нея искам да устроя общежителен манастир. Затова те моля, дай ми възлюбения си ученик Андроник.

Преподобният с готовност изпълнил молбата на митрополита. Свети Алексей се отправил за Москва и тук, на бреговете на Яуза основал манастир, а игуменството поверил на Андроник. След известно време сам преподобният пристигнал в новата обител; благословил своя ученик и казал:

- Господи, погледни от небесата към това място и го посети с милостта Си.

Същият светител Алексей, благодарейки на Господа за излекуването на Татарската царица Тайдула по смирените му молитви, основал друг манастир в Москва - в памет на чудото на архистратит Михаил и за тази Чудовска обител митрополитът измолил от Сергей няколко старци.

Името на преподобния е свързано с основаването на още един манастир в Москва, именно Симоновския. Теодор,

племенникът на Сергей, дълго време пребивавал в обителта на великия подвижник, като живеел с него в една килия и процъфтявал с добродетели. Всички се удивлявали на това, че Теодор никога не скривал нищо от своя наставник игумена, и му изповядвал всеки помисъл. Когато бил вече свещеноиконом, пожелал да основе някъде манастир и разказал за това на преподобния. Но той отначало не пускал племенника си, като желаел да му предаде след себе си игуменството в Радонежкия манастир. Когато за Теодор започнал да моли великият княз Димитрий Иоанович, подвижникът се съгласил да го пусне, а заедно с него и тези от братята, които искали да го следват. Вероятно, със съгласието на великия княз, Теодор избрал и мястото за основаването на новата обител около Москва, наричано "Симоново". Преподобният дошъл да огледа избраното място, намерил го за удобно и дал благословението си за построяването на новата обител. Теодор построил църква на името на нашата Пречиста Владичица Богородица, в чест на Нейното славно Рождество: открил при църквата манастир и въвел в него общежитие. Славата за добродетелния живот на Теодор започнала да се разпространява надалече, броят на монасите в обителта все се увеличавал. Сам преподобният нееднократно посещавал тази обител и вземал, според преданието, участие в трудовете на братята. След известно време свети Теодор бил възведен в сан архиепископ Ростовски и с добродетелите си сияел, подобно на ярък светилник, до самата си смърт на 28 ноември 1394 година.

Не само в Москва, но и на много други места възниквали обители, основани от ученици на преподобния Сергей или пък устроени от самия велик подвижник. Така великият княз Димитрий Иоанович, като искал да построи манастир в Коломна на мястото, наричано Голутвино, усърдно молил свети Сергей да благослови това място и да въздигнат църква. Трогнат от такава вяра на великия княз и воден от любов към

него, преподобният се отправил за Коломна пеша - той имал такъв обичай, - благословил мястото и въздигнал църква на името на Богоявление Господне. По молба на великия княз той дал за новата обител един от своите ученици - иеромонах Григорий, мъж благоговееен и благочестив; скоро и тази обител, където също било установено общежитие, по Божията благодат, процъфтяла - за слава на Единия, в Троица прославян, Бог.

По молба на друг княз, Владимир Андреевич, преподобният благословил място в Серпухов за манастир в чест на Зачатието на Пресвета Богородица. В този манастир, наричан Висоцкият, светецът изпратил като строител, по настойчивата молба на княза, един от своите най-любими ученици Атанасий, силен в Божественото Писание, отличаващ се с необикновено послушание и други добродетели и изключително изкусен в преписването на книги. Така преподобният Сергей благославял много обители и изпращал свои ученици в тях. И духовните му синове, и синовете на синовете му, светели като звезди и сияели във всички страни с дивния си живот за полза на всички.

Равноангелният живот на преподобния, необикновеното му смирение и трудове за полза на църквата внушили на светия митрополит Алексий желание да има блажения Сергей за свой приемник и заместител. Достойният пастир на Христовото стадо, като забелязал, че вече приближава краят му, го повикал при себе си и като взел своя митрополитски параманд със златен кръст, украсен със скъпоценни камъни, го подал на преподобния. Но великият подвижник, като се поклонил смирено, казал:

- Прости ми, свети владико, от младост не съм златоносец, а в старост още повече искам да пребивавам в нищета.

Но свети Алексий му казал:

- Възлюбени, знам, че твоето житие винаги е било такава; но сега покажи послушание и приеми подаваното ти от нас

благословение.

При това той сам възложил на светеца параманд, а после заговорил:

- Знаеш ли, преподобни, защо те повиках и какво искам да ти предложи? Ето, аз държах връчената ми от Бога Росийска митрополия, колкото това бе угодно на Господа; но сега краят ми е близо, не зная само деня на моята смърт. Искам приживе да намеря мъжа, който би могъл след мен да пасе Христовото стадо и никого освен теб не намирам. Добре ми е известно че, започвайки от княза и до последния човек, всички искат теб. И така, приеми сега епископския сан, а след моята смърт ще заемеш моя престол.

Като чул тези думи, преподобният, считайки се недостоеен за такъв сан, силно се смутил духом.

- Прости ми, владико - отговорил той на светителя, - това е свръх силите ми. Никога няма да намериш в мен, каквото търсиш: аз съм грешен и най-последният от всички хора.

Дълго блаженият светител Алексей убеждавал преподобния. Но възлюбеният смирение Сергей останал непреклонен.

- Владико свети - казал той, - ако не искаш да ме изгониш от тези предели, така че и да не чуеш за мен, не говори повече за това и не позволявай на никой други да се обръща към мен с такива думи: никой няма да получи съгласие от мен за това.

Като видял, че светецът остава непреклонен, архипастирят престанал да му говори за това: боял се да не би преподобният да отиде в по-отдалечени места и пустини и Москва да се лиши от такъв светилник. Като го утешил с духовна беседа, светителят го отпуснал с мир в обителта.

След известно време светият митрополит Алексей починал (12 февруари 1378 година); тогава всички усилено молели свети Сергей да приеме Росийската митрополия. Но преподобният оставал непреклонен. След 12-годишен смут, последвал след смъртта на свети Алексей, престолът на Московската митрополия заел свети Киприан.

Около сто и петдесет години изминали, откакто татарите завоювали Руската земя. Тягостно и унижително било игото на тези страшни завоеватели; честите набези над цели области, разоряването на жилища, избиването на жители, разрушаването на Божии църкви, високият данък - всичко това с непоносима тежест лягало на Руската земя; князете често трябвало да ходят да се молят за нещо в Орда и там се подлагали на различни унижения. Нерядко и сред князете произлизали разногласия и разпри, което им пречело да се обединят и да свалят чуждото иго.

В това време, по Божие допущение за човешките грехове, един от татарските ханове, нечестивият Мамай, се вдигнал срещу Русия с всичките си неизброими пълчища. Великият княз Димитрий Иоанович също започнал да се готви за война, но преди да тръгне на път, отишъл в манастира на Животворящата Троица, за да се поклони на Господа и да измоли благословение за предстоящия поход от светия игумен на обителта. Като имал голяма вяра към преподобния, признавайки го за пророк, княз Димитрий попитал светеца да тръгне ли срещу безбожниците.

Радонежският подвижник ободрил княза и му казал:

- Подобава ти да се грижиш за стадото, поверено от Бога, и да излезеш против тях.

След това светият старец поканил княза да изслуша Божествената литургия; след извършването ѝ го поканил да вкуси храна в неговата обител; макар великият княз да бързал да се отпрати към войската си, се подчинил на светия игумен. Тогава старецът му казал:

- Този обяд, велики княже, ще ти бъде за полза. Господ Бог ти е помощник; още не е свършило времето за теб самия да носиш венеца на победата, но за много твои сподвижници са готови мъченически венци.

След трапезата, като поръсил със светена вода великия княз и тези, които били с него, преподобният казал на княза:

- Врага го очаква окончателна гибел, а теб - милост, помощ от Бога и слава. Но се уповавай на Господа и на Пречистата Богородица.

След това, като осенил княза с честния кръст, преподобният пророчески изрекъл:

- Върви, господарю, без страх: Господ ще ти помогне против безбожниците: ще победиш враговете си.

Последните думи казал само на княза; тогава защитникът на Руската земя се зарадвал и пророчеството на светеца го накарало да се просълзи от умиление. В същото време в Сергиевата обител се подвизавали двама монаси, Александър Пересвет и Андрей Ослябя: в света те били боляри, воители, опитни във военните дела. Тези монаси воители поискал великият княз от преподобния Сергей; старецът веднага изпълнил молбата на Димитрий Иоанович; той наредил да възложат на монасите схима с изображение на Христовия кръст и напътствайки ги, казал:

- Ето, чеда, непобедимото оръжие: то да ви бъде вместо шлем и боен щит!

В умиление великият княз възкликнал:

- Ако Господ ми помогне и аз удържа победа над безбожниците, ще издигна манастир на името на Пречистата Божия Майка.

Преподобният още веднъж благословил княза и заобикалящите го; според преданието той му дал икона на Господ Вседържител и го изпратил до самите порти на обителта. Така светият игумен се стараел да ободри княза в тежкото време, когато нечестивите врагове заплашвали да изличат от лицето на земята Руското име и да унищожат православната вяра.

Междувременно руските князе се обединили и сборната войска се отправила в поход; на 7 септември 1380 г. опълчението достигнало Дон, прехвърлило се през него и се разположило на знаменитото Куликовско поле, готово да

посрещне страшния враг. Сутринта на 8 септември, в деня на празника на Рождеството на Пресвета Богородица, войската започнала да се готви за бой; преди самата битка дошли монасите от Троицката обител, изпратени от преподобния Сергей. Светият искал да укрепи мъжеството на княза: той му предал благословение от Пресвета Троица, изпратил Богородична просфора и грамота, в която го утешавал с надежда за Божия помощ, и предрекъл, че Господ ще му дари победа. Вестта за неговите пратеници бързо се разнесла по полковете и вдъхновила воините с мъжество; като се надявали на молитвите на преподобния Сергей, те безстрашно тръгнали в битка, готови да умрат за православната вяра и за родната си земя.

Неизброимо татарско пълчище се приближавало като облак; от средата му излязъл воин с огромен ръст и с необикновена сила. Надменно, подобно на древния Голиат, той предизвикал когото и да е от руснаците на единоборство. Страшен бил видът на този боец. Но срещу него излязъл смиреният монах Пересвет. Като се простил мислено със своя духовен отец, със своя събрат Ослябя, с великия княз, доблестният Христов воин с копие в ръце бързо се устремил срещу своя противник; със страшна сила те се повалили и двамата паднали мъртви. Тогава започнала ужасна битка; Русия не познавала такава сеч; стотици хиляди воители се били и загинали на Куликовското поле; като се затискали един друг, мнозина умирали под копитата на конете; от многото трупове придвижването с коне било трудно; кръвта се леела на потоци на пространство от десет версти. Хиляди доблестни руски воители паднали в онзи ден, но били избити двойно повече татари и боият завършил с пълно поражение за неприятелите: безбожните и високомерни врагове бягали, като оставяли зад себе си бойно поле, осеяно с трупове на загинали; самият Мамай едва успял да избяга с малка дружина.

През цялото време, докато продължавала Куликовската

битка, преподобният Сергей събирал братята, стоял с тях на молитва и усърдно молел Господа да дари победа на православно войнство. Имащ дар на прозорливост, светецът ясно виждал сякаш пред очите си всичко, което ставало далече от него; той съобщил на братята за победата на руснаците, назовавал загиналите по име и сам принесъл молитва за тях.

С голяма радост се върнал в Москва великият княз, получил за славната победа над татарите прозвището Донски, и веднага се отправил при преподобния Сергей. Пристигайки в обителта, от все сърце въздал благодарение на Господа, "Силният в битките", благодарил на светеца и на братята за молитвите, разказал на преподобния подробно за битката, поискал да се отслужат заупокойни литургии и панихиди за всички воители, убити на Куликовското поле, и направил щедър дар за манастира. Помнейки обещанието, което дал преди битката - да построи манастир, великият княз, с помощта на преподобния, който избрал мястото и осветил храма на новата обител, въздигнал общежителен манастир в чест на Успението на Пресветата Божия Майка на река Дубенка.

Скоро след това татарите, под предводителството на новия хан Тохтамиш, по коварен начин нападнали руската земя; Тохтамиш с измама превзел Москва, разорил и други няколко града. Преподобният се оттеглил в Твер; враговете вече били недалече от обителта, но могъщата Божия десница съхранила манастира от дръзката ръка на страшните завоеватели: Тохтамиш бързо се отдалечил, когато разбрал, че приближава великият княз с войската си.

Страшните сами по себе си татари били още по-страшни и по-опасни, когато между князете възниквали различни спорове и разпри за великокняжеския престол и за други владения. Някои от феодалните князе, за противодействие на Московския велик княз, влизали даже в съюз с враговете татари и литовци; поради такива междуособици се случило, че

руската земя я заплашвала неминуема гибел; а за спасението и за отблъскването на страшните неприятели било нужно всички тясно да се сплотят, като забравят за всякакви взаимни разпри. За това било необходимо върховната власт да бъде в ръцете на един велик княз, така че другите князе да му се подчинят и изпълняват волята му. Преподобният Сергей се стремил да съдейства за умиротворяването на княжеските раздори и за укрепяването властта на великия Московски княз и с това принесъл голяма полза на родината си. Още преди Куликовската битка, в 1365 година, той посетил Нижни Новгород и убеждавал княз Борис Константинович, завзел този град от брат си Дмитрий, да се подчини на великия княз Дмитрий Иоанович, който изисквал връщането на Нижни Новгород на княз Дмитрий.

Преподобни Сергей примирил с великия Московски княз Рязанския княз Олег, който неведнъж нарушавал договори, като влизал във връзки с враговете на Русия. Московският княз трябвало да сключи мир със своя враг. Много пратеници изпращал княз Дмитрий при Олег, но суровият и гневен княз никого не искал да слуша. Тогава той се обърнал към преподобни Сергей с молба да склони Олег към помиряване. В 1385 година смиреният игумен, като пратеник на Московския княз, се отправил в Рязан заедно с най-старите му боляри. Чудният старец дълго разговарял с княза за спасението на душата, за мира и за любовта и със своите тихи, кротки и приветливи думи го довел в умиление и уговорил Олег да сключи вечен мир с великия княз Дмитрий.

Искрена любов и уважение изпитвал към преподобния самият Дмитрий Иоанович: той често се обръщал за съвети към него и нерядко идвал за благословение. Той поканил преподобния да бъде кръстник на децата му; даже завещанието на княза е скрепено с неговия подпис; в това завещание завинаги бил установен редът на владееене на великокняжеския престол: велико-княжеската власт трябвало

да наследява най-големият син.

Княз Владимир Андреевич Серпуховски също проявявал към блажения синовна любов и голяма вяра: често идвал при него, понякога изпращал в манастира храна и питие. Веднъж, по обичая си, изпратил слуга с различни храни в обителта на преподобния. По пътя слугата, по дяволски подтик, се съблазнил и изял малко от изпратената храна. Като дошъл в манастира казал на светеца, че тази храна е изпратена от княза. Но прозорливият старец не поискал да я вземе и казал:

- Защо, чедо, послуша врага, защо се съблазни, като вкуси от храната, която без благословение не трябваше и да докосваш?

Изобличеният слуга паднал в краката на светия старец и със сълзи му искал прошка, разкайвайки се за съгрешението си. Едва тогава преподобният приел изпратеното; той простил на княжеския слуга; като го наставил никога да не взема тайно нещо чуждо и го пуснал с мир, заповядал да предаде на благочестивия княз благодарност и благословение от обителта на Пресветата Троица.

Мнозина се обръщали към преподобния, искайки от него помощ и защита, и той винаги помагал на намиращите се в беда и защитавал угнетените и бедните. До обителта живеел един свидлив и жестокосърдечен човек; той измамил своя съсед сирак: взел му прасето, без да заплати, и наредил да го заколят. Онеправданият се оплакал на преподобния и го молел за помощ; тогава подвижникът извикал при себе си онзи човек и му казал:

- Чедо, вярваш ли, че има Бог? Той е Съдия на праведни и грешни, на сираци и вдовици; Той е готов за отмъщение и е страшно да се попадне в ръцете Му. И как не се страхуваме да отнемем чуждото, да обиждаме ближния и да вършим всяко зло? Нима не сме доволни с това, което Той ни дава по Своята доброта и се съблазняваме от чуждото благо? Как можем да презираме Неговото дълготърпение? Нима не виждаме, че вършещите неправда стават бедни, домовете им пустеят и

споменът за тях изчезва завинаги; и в бъдещия век ги чака безкрайно мъчение.

И дълго още светецът поучавал този човек и му повелявал да даде на сирака дължимата цена, като прибавил:

- Никога не притеснявай сираци.

Човекът се разкажал, обещал да се поправи и да даде парите на съседа си; но след немного време променил намерението си и не изплатил парите. И ето, като влязъл в килера, където се намирало месото от закланото животно, неочаквано видял, че всичко е разядено от червеи, макар времето да било зимно. Обхванат от страх, той веднага заплатил на сирака каквото трябвало, а месото изхвърлил на кучетата.

Веднъж в Москва пристигнал един епископ от Цариград; той много слушал за светия Божий угодник, но не вярвал на това.

- Може ли - мислел той - да се появи в тези страни такъв велик светилник?

Разсъждавайки така, той намислил да отиде в обителта и с очите си да види стареца. Когато приближавал манастира, го овладял страх; а щом като влязъл в обителта и погледнал към светеца, веднага ослепял. Тогава преподобният го хванал за ръка и въвел в килията си. Епископът със сълзи започнал да умолява светия, разказал му за неверието си, молел за проглеждане, покаявал се за своето съгрешение. Смиреният игумен се докоснал до очите му и епископът веднага прогледнал. Тогава преподобният кротко и меко започнал да беседва с него и казал, че не трябва да се превъзнасяме; а епископът, преди съмняващ се, сега започнал да уверява всички, че преподобният Сергей е наистина Божий човек и че Господ го удостоил да види земен ангел и небесен човек. С подobaваща чест преподобният изпратил епископа от своя манастир и той се върнал у дома, прославяйки Бога и Неговия угодник.

Веднъж през нощта блаженият стоял пред иконата на Пречистата Богородица, извършвайки обичайното си правило,

и като гледал към светия лик, се молел:

- Пречиста Майко на нашия Господ Иисус Христос, застъпнице и крепка помощнице на човешкия род, бъде ходатай за нас, недостойните, моли се винаги на Твоя Син и наш Бог да се грижи за това свято място. Тебе, Майко на пресладкия Христа, призоваваме на помощ на Твоите раби, защото Ти за всички си пристанище и надежда.

Така преподобният се молил и пеел благодарствен канон на Пречистата. Като свършил молитвата, той приседнал за кратко време да отдъхне. Изведнъж казал на своя ученик Михей:

- Чедо, бодърствай и бди! В този час при нас ще има неочаквано и чудесно посещение.

Едва произнесъл тези думи, внезапно се чул глас, който казал:

- Ето, идва Пречистата.

Като чул гласа, светецът бързо излязъл от килията; тук го осияла силна светлина, по-ярка от слънчевото сияние, и той се удостоил да види Пречистата, съпроводявана от двамата апостоли Петър и Йоан: необикновен блясък окръжавал Божията Майка. Не издържайки необикновеното сияние, светецът паднал ничком. А Пречистата се докоснала до светеца с ръцете Си и казала:

- Не се ужасявай, Мой избранико! Аз дойдох да те посетя, защото молитвите ти за учениците са чути. Не скърби повече за обителта си: отсега тя ще има изобилие във всичко не само през твоя живот, но и след заминаването ти при Бога. А Аз никога няма да оставя това място.

Като изрекла това, Пречистата Божия Майка станала невидима. Светецът бил поразен от велик страх и трепет. Като дошъл на себе си след немного време, той видял, че ученикът му лежи като мъртъв. Светецът го вдигнал; тогава Михей започнал да се покланя в краката на стареца, казвайки:

- Отче, заради Господа, разкажи ми какво е това чудно явяване; душата ми едва не се раздели с тялото, толкова

светло беше това видение.

А светецът бил обзет от велика радост; даже лицето му сияело от неизказано ликуване; не можел да промълви нищо друго, освен:

- Чедо, почакай малко, защото от чудното видение и в мен душата ми трепти!

И известно време преподобният стоял мълчейки; после казал на ученика си:

- Извикай при мен Исаак и Симон!

Когато те дошли, светецът им разказал всичко по ред - как видял Пречистата Богородица с Апостолите и какво му казала. Като чули това, те се изпълнили с велика радост и всички заедно отслужили молебен на света Богородица; а светецът провел без сън цялата тази нощ, размишлявайки за милостивото посещение на Пречистата Владичица.

Веднъж преподобният отслужвал Божествена литургия. Гореспоменатият му ученик Симон, мъж изпитан в добродетелта, тогава бил еклисиарх. Изведнъж той видял, че по светия престол се носи огън, озарявайки олтара и окръжавайки служещия, така че светецът бил обгърнат от пламъка от глава до пети. А когато преподобният пристъпил към приемане на Христовите Тайни, огънят се вдигнал и свивайки се, влязъл в светата чаша, от която се причастил свети Сергей. Виждайки това, Симон изпаднал в ужас и стоял безмълвен. Като се причастил, преподобният се отдалечил от светия престол и разбирайки, че Симон се удостоил с видение, го повикал и попитал:

- Чедо, от какво така се уплаши душата ти?

- Отче, видях чудно видение: видях благодатта на Светия Дух, действаща с теб.

Тогава преподобният му забранил да разказва за това на когото и да било:

- Не казвай на никого какво видя дотогава, докато Господ не ме призове при Себе Си.

И те двамата започнали горещо да благодарят на Твореца, явил им такава милост.

Преживял много години в голямо въздържание сред неуморни трудове, извършил много славни чудеса, преподобният достигнал дълбока старост. Той навършил вече седемдесет и осем години. Шест месеца преди смъртта си, като предумнал своето заминаване при Бога, повикал при себе си братята и поверил ръководството на манастира на своя ученик Никон, който, макар и да бил млад на години, бил омъдрен от духовна опитност. През цялото време на живота си ученикът подражавал на своя учител и наставник. Него именно светецът определил за игумен, а сам той се предал на съвършено безмълвие и започнал да се готви за заминаването от този временен живот. През септември месец той се разболял тежко и като почувствал приближаването на смъртта, повикал при себе си братята и за последен път се обърнал към тях с поучение и наставление; увещавал монасите да пребивават във вяра и единомислие, умолявал ги да съхраняват душевната и телесната чистота, завещал да имат към всички нелицемерна любов, съветвал ги да се отдалечават от злите похоти и страсти, да пазят умереност в храната и пиетието, убеждавал ги да не забравят страннолюбието и да бъдат смирени и да бягат от земната слава. Накрая им казал:

- Аз преминавам при Бога, Който ме призовава, и виверявам на Всемогъщия Господ и на Пречистата Му Майка; Тя да ви бъде прибежище и защита от вражеските мрежи и коварство.

В последните си минути преподобният пожелал да се удостои със светите Христови Тайни. Той не можел сам да стане от леглото си: учениците благоговейно поддържали своя учител, когато за последен път вкусвал Тялото и Кръвта Христови; след това, като вдигнал ръцете си нагоре, с молитви предал на Господа чистата си душа. Щом светецът се преставил, неизказано благоухание се разлило в килията му.

Лицето на праведника сияело с небесно блаженство, сякаш е заспал дълбок сън.

Лишили се от своя учител и наставник, братята се почувствали осиротели, силно скърбели и проливали горчиви сълзи; с надгробни песни и псалмопееене погребали честното тяло на светеца, полагайки го в църквата на Живоначалната Троица, от дясната страна.

Изминали тридесет години след преставянето на преподобни Сергей, когато Господ пожелал още повече да прослави Своя угодник. В това време близо до манастира живеел един благочестив човек; като имал голяма вяра към светеца, той често идвал при гроба на светеца и усърдно се молел на Божия угодник. Веднъж през нощта, след гореща молитва, заспал лек сън; тогава му се явил свети Сергей и казал:

- Извести на игумена на обителта: защо ме оставят така дълго под покривалото на земята, където водата окръжава тялото ми?

Като се пробудил, мъжът се изпълнил със страх, но заедно с това почувствал в сърцето си необикновена радост; незабавно разказал за видението на ученика на преподобния Сергей - Никон, който бил тогава игумен. Той съобщил на братята и всички монаси ликували. Слухът за скорошното разкриване на мощите на Божия угодник се разпространил надалече и много хора се стекли в обителта; пристигнал и почитащият преподобния като баща негов кръщелник княз Юрий Димитриевич, който много се грижел за светата обител. Щом събралите се отворили гроба, веднага се разнесло голямо благоухание. Тогава видели дивно чудо: не само честното тяло се съхранило цяло и невредимо, но тлението не засегнало даже и дрехите му; от двете страни на гроба имало вода, но тя не се докосвала до мощите на преподобния, нито до одеждите му. Като видели това, всички се зарадвали и възхвалили Бога, прославил Своя угодник. С ликуване били положени светите мощи на преподобния в нов ковчег. Намирането на мощите

станало на 5 юли 1422 година, в памет на което и бил установен празник.

Господ дивно прославил великия Си угодник: многобройни и многоразлични чудеса се подават на всички, които с вяра призовават святото му име и припадат към ковчега с многоцелебните и чудотворни мощи. Смиреният подвижник бягал от светската слава, но могъщата Божия десница високо се възвеличила и колкото повече той се смирявал, толкова повече Бог го прославил. Още докато се намирал на земята, преподобният извършил много чудеса и се удостоил с дивни видения; но проникнат от духа на смирението и кротостта, той забранявал на учениците си да разказват за тях; но след смъртта възприел такава сила от Господа, че различните чудеса, които се извършват по неговите молитви, са подобни на пълноводна река. Истинно и нелъжовно е словото на Писанието: "Дивен е Бог в Своите светии". Дивни са чудотворенията, подавани на всички чрез великия Божи угодник: слепи получават проглеждане, хроми - изцеление, неми - дара на словото, бесновати - освобождаване от лукавите духове, болни - здраве, намиращи се в беди - помощ и застъпничество, притеснявани от враговете - защита, скърбящи - облекчение и успокоение, на всички, обръщащи се с вяра към преподобния, се подава помощ. Светло е слънцето и стопля с лъчите си земята, но още по-светло сияе великият чудотворец, просвещавайки със своите чудеса и молитви човешките души. И никога няма да изчезне славата на преподобния - тя ще сияе вечно, защото в Свещеното Писание се казва: "праведниците живеят довека".

Невъзможно е да се премълчи за чудесата на Божия угодник, но не е лесно и да се опишат: толкова голям е броят им, толкова различни са те; ще споменем само най-важните чудотворения, чрез които Бог благоволил да прослави великия подвижник.

Като оставил братята видимо, преподобният не прекратил

невидимото общение с тях; великият подвижник се грижел за своята обител и след смъртта, като нееднократно се явявал на някого от братята. Така, веднъж монахът от Троицкия манастир, на име Игнатий, се удостоил с такова видение: свети Сергей стоял на всенощно бдение на своето място и участвал с другите братя в църковното пеене. Удивен, Игнатий веднага разказал на братята за това и всички радостно благодарили на Господа, дарил им такъв велик молитвеник и помощник.

През есента на 1408 г., когато игумен бил ученикът на преподобния - Никон, към московските предели започнали да се приближават татари под предводителството на свирепия Едигей. Преподобният Никон дълго молил Господа да запази обителта на Своя угодник и да я защити от нашествието на страшните врагове; при това той призовавал името на великия основател на обителта - свети Сергей. Веднъж през нощта след молитва той приседнал, за да отдъхне, и задрямал. Неочаквано видял светителите Петър и Алексий и с тях преподобни Сергей, който казал:

- На Господ било угодно другородците да засегнат и това място; но ти, чедо, не скърби и не се смущавай: обителта няма да запустее, а ще процъфти още повече.

После, като преподали благословение, светците станали невидими. Дошъл на себе си, преподобният Никон побързал към вратата, но тя била заключена; като я отворил, той видял светците да се отдалечават от неговата килия. Тогава разбрал, че това било не сън, а истинно видение. Предсказанието на преподобния Сергей скоро се изпълнило: татарите разорили обителта и я запалили. Но предупредените по такъв чудесен начин монаси временно се отдалечили от манастира, а когато враговете отстъпили от московските предели, Никон, с Божия помощ и по молитвите на преподобния Сергей, отново изградил обител и въздигнал дървен храм в чест на Пресветата Троица.

При игуменството на същия преподобен един монах сечал

дървен материал за построяването на килии и много наранил с бравата лицето си. От голямата болка не могъл да продължи работата си и се върнал в килията си; вече настъпвала вечерта; игуменът тогава не бил в манастира. Неочаквано монахът чул, че някой почукал на вратата на килията и назовал себе си игумен; изнемогвайки от болката и от загуба на кръв, той не могъл да стане, за да отвори вратата;

Това тя сама се отворила, дивна светлина озарила изведнъж цялата килия и сред сиянието монахът видял двама мъже, единият в архиерейско одеяние. Страдащият започнал мислено да иска благословение от дошлите. Светоносният старец посочил на светителя основите на килията, а последният ги благословил. Това болният, за голямо свое изумление, се почувствал съвсем здрав. От това той разбрал, че се удостоил да види светителя Алексей и преподобни Сергей. Така тези свети мъже, съединени с тесните връзки на братската любов през живота, се явявали заедно и след смъртта.

Един жител на Москва, търговец на име Симеон, родил се по предсказание на светеца, заболял така тежко, че не можел нито да се движи, нито да спи, нито да приема храна, но лежал разслабен на леглото си. Страдайки по такъв начин, веднъж през нощта започнал да призовава на помощ свети Сергей:

- Помогни ми, преподобни Сергей, избави ме от болестта, спомни си: още приживе ти си бил така милостив към родителите ми и си им предрекъл моето раждане; не забравяй мен, който страдам толкова тежко.

Неочаквано пред него се явили двама старци; единият от тях бил свети Никон; болният веднага го разпознал, защото лично познавал светеца още през време на живота му; тогава разбрал, че вторият от явилите се бил самият преподобен Сергей. Дивният старец благословил болния с кръст, а след това наредил на свети Никон да вземе иконата, която стояла до леглото - тя била някога подарена на Симеон от самия

Никон. На болния се сторило, че цялата му кожа се отделила от тялото; след това светиите станали невидими. В същата минута Симеон почувствал, че напълно оздравял: той седнал в леглото си и вече никой не го придържал; тогава му станало ясно, че не кожата се отделила от него, а болестта го оставила. Голяма била радостта му; ставайки, той започнал горещо да благодари на светите чудотворци за чудесното си изцеление.

Веднъж в обителта на преподобния се събрало както винаги множество народ, понеже настъпвал големият празник в чест на Пресвета Троица. Сред дошлите имало един беден странник, загубил преди седем години зрението си; той стоял извън църквата, където в това време се извършвало тържественото богослужение; придружителят му се отдалечил за известно време от него; като слушал църковното пеене, слепецът скърбял, че не може да влезе и да се поклони на мощите на преподобния. Оставен от придружителя си, той започнал горчиво да ридае; неочаквано му се явил бързият в помощта свети Сергей; като хванал слепеца за ръка, преподобният го въвел в църквата и го завел при ковчега - слепецът го докоснал и веднага прогледнал. Много хора били свидетели на това славно чудо; всички възблагодарили на Бога и прославили Неговия угодник; а човекът, който получил изцеление, от благодарност завинаги останал в обителта на преподобния и помагал на братята в трудовете им.

През 1551 година цар Иоан Василиевич Грозни основал за защита от татарите град Свяжск; в този град бил построен манастир в чест на Пресвета Троица, където имало икона на преподобния Сергей; много чудеса се подавали от светата икона не само на вярващите, но и сред невярващите езичници. Веднъж в Свяжск дошли с покорност старейшините на планинските черемиси и разказвали следното: "Около пет години преди основаването на града, когато това място беше пусто, ние често чувахме тук църковен звън; изпращахме младежи да видят какво става; те чували прекрасно пеещи

гласове, като в църква, но никого не виждали, само един монах ходел с кръст, благославял всички посоки и сякаш размервал мястото, където е сега градът, и цялото това място се изпълвало с благоухание. Когато пускали по него стрели, те не го ранявали, а се издигали нависоко и се чупели, падайки на земята. Ние казахме за това на нашите князе, а те - на Казанската царица и на велможите”.

Но особено много чудеса били извършени от преподобния през тежкото време на обсадата на Троицкия манастир от поляците. Със своите явявания светецът искал да укрепи защитниците на славната обител и всички православни люде. Враговете, под началството на Лисовски и Сапега, започнали да обсаждат манастира на 23 септември 1608 година; броят им стигал до 15 хиляди, а защитниците били около 2400; затова всички, събрали се в обителта (между тях били старци, жени и деца), паднали духом; всред всеобщ плач и ридание било отслужено всенощно бдение срещу 25 септември, когато се празнува паметта на свети Сергей. Но преподобният побързал да ободри намиращите се в печал и скръб: в същата нощ монах Пимен имал видение. Той се молел на Всемилостивия Спасител и Пречистата Богородица; неочаквано в килията му станало светло като ден; като мислел, че враговете са подпалили обителта, Пимен излязъл от килията си и му се представило дивно явление: видял над купола на храма на Живоначалната Троица огнен стълп, който се възнасял до небесата; в изумление Пимен повикал другите монаси и някои от миряните и всички се удивлявали на необикновеното видение: след немного време стълпът започнал да се спуска и като се свил в огнен облак, влязъл в Троицкия храм през прозореца над входа.

Между това обсаждащите обсипвали манастира с гюлета; но всесилната Божия десница защитавала обителта на Пресветата Троица: гюлетата падали на пусти места или във водоеми и причинявали малко вреда на обсадените. Много

народ се събрал под защитата на манастирските стени, така че вътре в обителта била необикновена теснота; мнозина нямали подслон. В същото време враговете започнали да прокарават проход под манастира и изтощавали силите на обсадените с чести атаки. За да ободри намиращите се в обителта, преподобният се явил в един неделен ден на клисаря Иринарх и предрекъл нападение на враговете. После същият старец видял как свети Сергей ходел по оградата и я ръсел със светена вода. На следващата нощ враговете действително извършили голямо нападение на манастира, но предупредени по чудесен начин, защитниците отблъснали враговете и им нанесли немалко поражение.

На обсадените било известно, че враговете прокарават проход под стените на манастира, но те не знаели посоката на прохода: всяка минута ги заплашвала ужасна гибел, всеки ежечасно виждал смъртта пред очите си. В това тежко време всички с усърдие се стичали в храма на Живоначалната Троица и със сърдечно умиление зовели към Бога за помощ, всички се каели за греховете си; нямало човек, който да не се обръща с вяра към мощите на великите застъпници Сергей и Никон; всички, приобщили се със светите Тайни, се готвели за смъртта. В тези тежки дни преподобният Сергей се явил на архимандрит Йоасаф. Веднъж Йоасаф, след усърдна молитва пред иконата на Пресвета Троица, изпаднал в лека дрямка; неочаквано видял, че светецът с вдигнати ръце със сълзи се моли на Пресветата Троица; като свършил молитвата си, се обърнал към архимандрита и му казал:

- Стани, брате, сега подобава да се молиш, "Бъдете будни и се молете, за да не паднете в изкушение"; всесилният и всемилостив Господ ви помилва, за да проведете и останалото време от живота си в покаяние.

Архимандритът разказал за това явяване на братята и с това много утешил хората, обзети от страх и печал.

Скоро архимандрит Йоасаф се удостоил с друго видение:

като извършвал килийното си правило, той задрямал; неочаквано при него влязъл преподобният Сергей и казал:

- Стани и не скърби, но с радост възнеси молитва, защото за всички вас се моли на Бога Пречистата Богородица, Приснодева Мария, с ангелските ликове и с всички светии.

Преподобният се явявал не само на пребиваващи в светата обител, но също и на казаци, обсаждащи лаврата. Един казак от неприятелската войска дошъл в манастира и разказал за явявания на преподобния: много военачалници видели как по манастирските стени ходели двама светозарни старци, които приличали на чудотворците Сергей и Никон; единият от тях кадял манастира, а другият го ръсел със светена вода. После те се обърнали към казашките полкове, като ги укорявали за това, че заедно с друговерците искат да разорят дома на Пресветата Троица. Някои от поляците започнали да стрелят в старците, но стрелите и куршумите отскачали в самите стрелящи и ранили много от тях. В същата нощ преподобният се явил насън на много поляци и им предрекъл гибел. Някои от казаците, уплашени от тези явявания, оставили лагера на враговете и се прибрали вкъщи, давайки обещание никога повече да не вдигат оръжие срещу православни. По Божия милост на обсадените се удало да разберат посоката на прохода. Те го унищожили, при което няколко защитници на лаврата пожертвали живота си, изпълнявайки Христовата заповед: "Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели". Междувременно настъпващата зима заставила враговете да прекратят честите си нападения, но обсадените започнали много да страдат от теснотата, лошата храна и от замърсената вода в манастира, от която се появила ужасната болест - цинга. Неголемите сили на защитниците намалявали с всеки ден; иеромонасите не успявали да причастяват умиращите; можещите да носят оръжие останали по-малко от хиляда. Обсадените очаквали с униние възобновяването на военните действия. Но Бог по

дивен начин пазел обителта, основана от Неговия свят угодник. С незначителни сили защитниците ѝ дълго време отблъсвали атаките на неприятелите; но колкото повече време минавало, толкова повече обсадените падали духом; слабите и нерешителните даже съветвали да се покорят на враговете доброволно; те казвали, че вече е невъзможно да изпратят някого в Москва с молба за помощ - толкова враговете стеснили манастира. Сред ропота и унието преподобният Сергей искал да поддържа мъжеството и да ободри слабите духом. Той отново се явил на клисаря Иринарх и казал:

- Кажи на братята и на всички войници: защо скърбят за това, че е невъзможно да се изпрати вест в Москва? Днес в три часа през нощта изпратих от мое име в Москва, в дома на Пречистата Богородица и при всички Московски чудотворци, тримата ученици: Михей, Вартоломей и Наум, за да извършат молебен. Враговете видяха изпратените; попитайте, защо не ги хванаха?

Иринарх разказал за това явяване; всички започнали да разпитват стражата и враговете не е ли видял някой изпратените от манастира. Тогава се открило, че неприятелите действително видели тримата старци; започнали да ги преследват и се надявали бързо да ги настигнат, тъй като конете на старците били много слаби. Но преследвачите се излъгали: конете им се носели като крилати; враговете по никакъв начин не могли да ги догонят.

В това време в обителта имало един болен старец. Като чул за чудото, той започнал да размишлява на какви коне били изпратените от Сергей старци и действително ли всичко това се е случило. Тогава неочаквано му се явил преподобният; като казал, че е изпратил старците на същите слепи коне, които поради недостига на храна били пуснати отвъд манастирската ограда, той изцерил стареца от болестта и заедно с това - от неверието.

В същия ден в Москва видели пътуващ старец, следван от

дванадесет коли, пълни с печен хляб. Москва тогава също била обсадена от враговете. Старецът с колите и със спътници се насочвал към Богоявленския манастир, където тогава се намирало лавърско подворие. Виделите това се удивлявали и недоумявали как са могли те да преминат незабелязани сред неприятелските полкове.

- Кой е този старец и спътниците му и как са преминали през такава множество войска? - питали жителите на Москва стареца.

А старецът приветливо отговарял:

- Всички сме от дома на Пресветата и Живоначална Троица.

А когато го попитали какво става в обителта на преподобния Сергей, старецът казал:

- Господ не ще предаде името Си на похулване от неверници; само вие самите, братя, не се смущавайте и не се предавайте на отчаяние.

Междувременно из Москва започнал да се разпространява слухът за пристигналите от обителта на преподобния Сергей; самият цар Василий питал защо не са ги довели при него; към Богоявленския манастир започнал да се стича много народ, но там никой не видял пристигналите. И когато в този манастир изведнъж се оказало голямо изобилие от хляб, тогава разбрали, че това е било явяване на преподобния Сергей.

Бедствието на обсадата понесла и Москва; користолюбиви търговци, като се възползвали от бедата, изкупували житото в Москва и от други места и го продавали на висока цена.

Народът започнал да гладува и да роптае. Тогава цар Василий и патриарх Ермоген убедили келаря на Троицкия манастир Авраамий Палицин да продаде на ниска цена част от житните запаси на Богоявленския манастир. Авраамий изпълнил нареждането и цените на житото паднали; но след известно време цената на житото отново станала много висока. Царят и патриархът отново помолили да отпуснат жито от лавърското подворие. Авраамий се опасявал, че житните запаси ще се

изчерпят много скоро, но като се уповавал на Божията милост и призовавал името на великия Му угодник Сергей, изпълнил молбата на царя и отново бедните могли да купуват жито. По това време в житницата на Богоявленския манастир служел някой си Спиридон; като загребвал житото, той забелязал, че от процеп в стената се сипе ръж; започнал да я отгребва - тя потекла още по-силно. Като видял чудото, разказал за това на другите служители и на самия келар; достойно за удивление е, че през цялото време на обсадата житните запаси в манастира не намалявали, така че от неговото жито се хранели както всички живеещи тук, така и много приходящи.

Молитвите на преподобния Сергей спасили неговата обител от разорение: разбити няколко пъти, след шестнадесет месечна обсада, враговете в страх отстъпили от стените на Троицката обител на 12 януари 1610 г..

Тогава цялата Руска земя преживявала тежко време: едни от градовете били обсадени, жителите на други не знаели какво да правят, след кого да вървят и кого да слушат. В това тежко време Лаврата на преподобния принесла голяма полза на отечеството. Архимандрит Дионисий и келарят Авраамий Палицин, като събрали около себе си бързи и способни писари, съставяли увещателни грамоти и ги изпращали по градовете. В тези грамоти призовавали всички руски хора да се обединят заедно и да се вдигнат против враговете на Руската земя и на православната вяра. Една грамота стигнала до Нижни Новгород. По това време там живеел един благочестив човек, търговецът на месо Козма Минин; той обичал често да се уединява в параклиса и да се моли. След такава молитва, в съновидение му се явил преподобният Сергей; великият чудотворец наредил на Козма да събира пари за войници и да тръгне с тях, за да освободи Московската държава от враговете. Като се пробудил, Козма в страх започнал да размишлява за видението, но тъй като смятал, че събирането на войска не е негова работа, не знаел какво да прави. Не след

дълго преподобният повторно му се явил, но и след това Козма оставал в нерешителност. Тогава свети Сергей за трети път му се явил и казал:

- Не ти ли казах да събираш войници? На милосърдния Господ бе угодно да помилва православните християни, да ги избави от вълненията и да им дари мир и тишина. Затова ти казах да тръгнеш, за да освободите Руската земя от враговете. Не се бой от това, че възрастните няма да тръгнат след теб: младите охотно ще изпълнят това и благото дело ще има добър край.

Последното видение хвърлило Козма в трепет, той даже заболял. Предполагайки, че болестта му е изпратена за наказание заради съмнението, той започнал горещо да умолява преподобни Сергей за прошка и после ревностно се заловил за делото. Започнал да убеждава своите съграждани да съберат войска и да излязат против враговете; особено му помагали младите. Скоро Козма бил избран да завежда събирането на парите и опълчението, при това гражданите решили във всичко да го слушат. Тогава този благочестив мъж пожертвал цялото си имущество за войници и примерът му последвали всички нижгородци. Така той събрал воинство, тръгнал с него срещу безбожните врагове и заедно с предводителя на опълчението княз Пожарски много съдействал за освобождението на родната земя от поляците и литовците. Още няколко години, по Божие допущение, те измъчвали Руската земя и проливали кръвта на православните; но всемогъщият Господ, Който не иска смъртта на грешника, погледнал милостиво на Руската държава, спасил и я запазил, по молитвите на славния Си угодник преподобния Сергей.

И много други чудеса извършил великият Божий угодник, и досега гробът му е неоскъдняващ източник на чудеса; всички, които идват с вяра, получават различни и щедри милости: и ние припадаме към ковчега с многоцелебните мощи на свети

Сергий и в сърдечно умиление призоваваме: “Преподобни отче Сергие, моли Бога за нас”.

¹ Составлено на основании жития прп. Сергия, написанного учеником преподобного Епифанием в XV веке, и других пособий.

² Год рождения преподобного Сергия в точности неизвестен, вероятно оно было в 1314 году.

³ На месте древнего Радонежа находится ныне село Городище или Городок; оно расположено между Москвой и Троице-Сергиевой Лаврой, в 12 верстах от последней.

⁴ Монастырь сей имел в то время два отделения – одно для иноков, другое для инокинь.

⁵ Феогност был митрополитом с 1328 до 1353 г.

⁶ Переяславль Залесский – ныне уездный город Владимирской губернии.

⁷ Авва – отец.

⁸ Филофей был патриархом от 1354 г. до 1355 г., и во второй раз с 1362 до 1376 г.

⁶⁰¹⁸ Параманд – небольшой четверугольный плат с изображением Страстей Господних.

⁶⁰¹⁹ Покровского уезда Владимирской губернии.

Тропарь преподобному Сергию, игумену

Радонежскому, на преставление

глас 4

Иже добродетелей подвижник,/ яко истинный воин Христа Бóга,/ на страсти вельми подвизáлся еси в жизни временной,/ в пéниих, бдéниих же и пощéниих образ быв твоим учеником;/ тёмже и вселися в тя Пресвяты́й Дух,/ Егóже дéйствием свéтло украшен еси. / Но яко имéя дерзновéние ко Святéй Трóице,/ помина́й стадо, е́же собрал еси, му́дре,/ и не забúди, якоже обеща́лся еси,/ посеща́я чад твоих, // Сэ́ргие преподо́бне, óтче наш.

Перевод: *Добродетелей подвижник, ты, как истинный воин Христа Бога, против страстей крепко подвизался в жизни временной, в псалмопении, бдении и постах став примером для твоих учеников. Потому и вселился в тебя Пресвятой Дух: Его действием ты украшен светом. Но имея дерзновение ко Святой Троице, поминай стадо, собранное тобой премудро, и не забудь, как ты обещал, посещать детей твоих, Сергей, преподобный отче наш.*

Ин тропарь преподобному Сергию, игумену Радонежскому, на преставление

глас 8

В чистотé жития́ исто́чник слез твои́х, исповéдания трудо́вныя по́ты совокупил еси́, и купéль духо́вную источил еси́, священны́й Сэ́ргие, преподо́бне, омы́вавши сугубстве творя́щим любóвию па́мять твою́ сквэрны обоя́мы душе́вныя и телéсныя. Сих ра́ди, ча́да твоя́ су́ще, вопи́ем ти: моли́, óтче, Святу́ю Трóицу о душа́х на́ших.

Перевод: *В чистоте жития источник слез твоих ты соединил с потом подвигов веры, и тем источил духовную купель, святой преподобный Сергей, в которой омываешь*

душевную и телесную нечистоту всех почитающих с любовью память твою. Поэтому мы, чада твои, взываем к тебе: «Моли, отче, Святую Троицу о душах наших».

Кондак преподобному Сергию, игумену Радонежскому, на преставление

глас 8

Христовою любовью уязвися, преподобне,/ и Тому невозвратным желанием последовав,/ всякое наслаждение плотское возненавидел еси,/ и яко солнце Отечеству твоему возсиял еси;/ тем и Христос даром чудес обогатил тя. / Поминай нас чтущих пресветлую память твою, да зовем ти:// радуйся, Сергие Богомудре.

Перевод: *Любовью ко Христу уязвленный, и за Ним с неуклонной волей следуя, всякое наслаждение плотское возненавидел ты, преподобный, и как солнце Отечеству твоему воссиял: потому и Христос даром чудес обогатил тебя. Поминай нас, почитающих пресветлую память твою, дабы мы взывали тебе: «Радуйся, Сергей Богомудрый!»*

Ин кондак преподобному Сергию, игумену Радонежскому, на преставление

глас 8

Яко безплотным равножителем всех преподобных превозшел еси постническими трудами и бденими молитвенными, мудре Сергие, тем восприял еси от Бога исцелити недуги и прогнати басы и того ради вопием ти: радуйся, отче преподобне Сергие.

Перевод: *Как равный житием бесплотным (ангелам) ты превзошел всех преподобных постническими трудами и молитвенными бдениями, мудрый Сергей, поэтому получил*

от Бога (благодать) исцелять болезни и изгонять бесов, потому и мы взываем к тебе: «Радуйся, отче преподобный Сергей».

Величание преподобному Сергию, игумену Радонежскому

Ублажа́ем тя, преподо́бне о́тче Сэ́ргие, / и чтим святу́ю па́мьять твою́, наста́вниче мона́хов и собесéдниче а́нгелов.

Молитва первая преподобному Сергию Радонежскому

О, священна́я главо́, преподо́бне и Богоно́сне о́тче наш Сэ́ргие, моли́твою твоёю, и ве́рою и любóвию, яже к Бо́гу, и чистото́ю сёрдца, ещё на земли во обитель Пресвяты́я Троицы ду́шу твою́ устро́ивый, и а́нгельскаго общéния и Пресвяты́я Богородицы посещéния сподóбивыйся, и дар чудодéйственныхя благода́ти приéмый, по отшéствии же твоём от земных наипáче к Бо́гу прибли́живыйся, и Небéсныя síлы приобщíвыйся, но и от нас дýхом любве́ своея́ не отступíвый, и честны́я твоя́ мо́щи, яко сосúд благода́ти пóлный и преизлива́ющийся, нам оста́вивый! Вéлия имéя дерзнове́ние ко Всеми́лостивому Влады́це, моли́ спасти́ рабы́ Егó, сýщей в тебе́ благода́ти Егó ве́рующия и к тебе́ с любóвию притека́ющия. Испроси́ нам от великодаровитаго Бо́га нашего́ всякий дар, всем и коемúждо благопотре́бен, ве́ры непорóчны соблюде́ние, градо́в на́ших утвержде́ние, ми́ра умире́ние, от гла́да и па́губы избавле́ние, от нашéствия иноплеме́нных сохранéние, скорбя́щим утеше́ние, недúгующим исцеле́ние, па́дшим возставле́ние, заблúдшим на путь и́стины и спасéния возвращéние, подвижа́ющимся укрепле́ние, благоде́лающим в дела́х благих преспе́яние и благослове́ние, младенцем воспитáние, ю́ным наста́вление, неве́дущим вразумле́ние, сирота́м и вдови́цам заступле́ние, отходя́щим от сего́ вре́менного жити́я к вéчному благо́е уготавли́ение и напúтствие, отшéдшим блаже́нное упокоéние, и вся ны

споспешествующими твоими молитвами сподоби в день Страшнаго судá шуия части избáвиться, десныя же страны общники быти и блаженный оный глас Владыки Христа услышати: приидите, благословеннии Отца Моего, наследуйте уготованное вам Царствие от сложения мира. Аминь.

Житие на преподобна Евфросиния Суздалска

Преподобна Евфросиния била дъщеря на изповедника на Христовата вяра, княз Михаил Черниговски. Дълго време съпругата на този княз била бездетна; с топла вяра княз Михаил и княгинята се обръщали към Пресвета Богородица и към преподобните отци Антоний и Теодосий, и със сълзи се молели да ги благословят с плод от утробата. Една нощ им се явила Пресвета Богородица и казала:

- Дерзайте, молете се: молитвата ви ще се изпълни и като потвърждение ще получите благоухание.

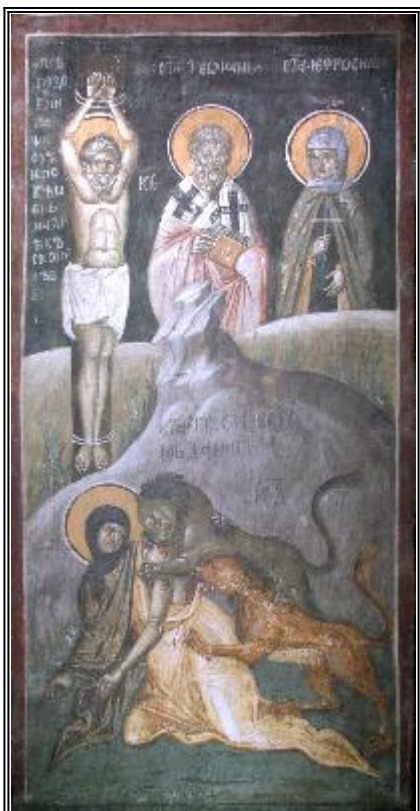
Това видение ги ужасило. Като се пробудили от съня, те намерили при главите си вързопче с тамян, поставили го в кадилницата и целият дом се изпълнил с чудно благоухание. И велможите, и домашните на княза се удивлявали на неизреченото благоухание. Княз Михаил и съпругата му още по-усърдно започнали да се молят на Бога. След това отново им се явила Пречистата Богородица и им дала в ръцете

гълъбица и домът отново се напълнил с благоухание. И за трети път им се явила Пресвета Богородица с преподобните Антоний и Теодосий и казала:

- Молитвите ви са чути: ще ви се роди дъщеря, която ще наречете Теодулия; тя ще бъде служителка на Влахернската църква.

Най-накрая настъпило времето на раждането на дъщерята и родителите я нарекли, по думата на Божиата Майка, Теодулия. Ако кърмачката се хранела с месо, светицата, намирайки се още в пелени, през целия ден не вкувала мляко от гърдите. Като виждала това, майката размисляла какво ще бъде с дъщеря. И ето, веднъж било дадено такова видение: тя сама полита с криле към небето и дава на Бога своето момиче. Като се пробудила от съня, благодарила на Пресвета Богородица за всичките чудни знамения. Новороденото момиче просветили със светото Кръщение в Печерския манастир, в храма на Пречистата Богородица. Когато започнала да подраства, благоверният княз Михаил я поучавал сам в Божественото Писание. В останалото наставник на младата княжня бил боляринът Теодор, който се отличавал със своята мъдрост и знания в науките. Благочестивото момиче превъзхождало всичките си връстници с успехите в учението и с красотата на лицето си. Мнозина, като слушали за нейната премъдрост и красота, настойчиво искали ръката, но получавали отказ. В същото време в Суздал живеел благочестивият княз Мина. Той молил родителите на светата девойка да му дадат Теодулия за съпруга. Те се съгласили, но самото момиче било много опечалено от това и усърдно молело Пресвета Богородица да я запази в девство. Пресветата Владичица се явила, повелявайки да послуша родителите си, и казала:

- Нечистотата няма да докосне твоето тяло.

**Прмч. Пафнутий,
свт. Феофан, прп.
Евфросиния и
первоиц. Фекла.
Фреска църкви
Благовещения.
Грачаница. Косово.
Сърбия. Около 1318
г.**

Светата девица се подчини на волята на родителите си и се отправила към Суздал; докато още била на път за там, годеникът умрял. Като пристигнала в града, тя се постригала в тамошната обител в чест на Полагането на ризата на Пресвета Богородица във Влахерна и при пострижението получила името Евфросиния. Оказала велико послушание на монахините от този манастир, силно изтощавала плътта си, непрестанно се грижела за душата си и ярко сияела с всички добродетели. За своя свят живот Евфросиния получила от Бога дар на пророчество; често тя поучавала всички с Евангелското слово и изцелявала много болни. По време на нашествието на нечестивия Батия светицата запазила обителта от разорение с молитвите си. Преставила се във вечния живот на 25

септември, в същия ден, в който приела пострижение.

Тропарь преподобной Евфросинии Суздальской

глас 8

В тебе, мати, известно спасеся еже по образу,/ приимши бо крест, последовала еси Христу/ и, деючи, учила еси презирати убо плоть, преходит бо,/ прилежа́ти же о души вещи безсмертней. // Темже и со Ангелы срадуется, преподобная Евфросиние, дух твой.

Ин тропарь преподобной Евфросинии Суздальской

глас 4

Святая твоя память/ Суздальскую страну веселит,/ верныя же вся созывает во всечестный храм твой,/ идеже ныне совершается всеславная память твоя,/ Евфросиние преподобная,/ моли Христа Бога, // спасти́ся душам нашим.

Кондак преподобной Евфросинии Суздальской

глас 2

Девства чистый сосуд/ елеем молитвы и любви исполнивши,/ неугасимый светильник в сердце своем возгла еси, преподобная,/ с нимже бодренно в сретение Небеснаго Жениха изшедши,/ в чертог Того пресветлый прията была еси,/ идеже ныне водворяющихся с лики Ангелов и святых,/ моли́ся, молимся, Христу́ Богу, // части дев юродивых избавится нам.

Ин кондак преподобной Евфросинии Суздальской

глас 6

Женише мой Сладчайший,/ Христу зываше прекрасная
Евфросиния,/ ибо сладость любви Твоея душу ми надежею
вперй/ и красота милости Твоея сердце ми усладй,/
сопотрудитися страдания по Тебе,/ имущи на Тя надежду,/ да
достойну мя чертога с мудрыми девами/ и ликовствовать у
Тебе причтймся. / Темже, преподобная,/ почитающе подвиг
трудов твоих, молим тя:// моли не зазрится и нам чертогу
двери.

Ин кондак преподобной Евфросинии Суздальской

глас 8

Девства чистотою возжегла еси свещу своего разума/ и
просветила еси душевную чистоту,/ пощением же и бдением
плоть поработила еси духу,/ темже, преподобная Евфросиние,/
почитающе подвиги трудов твоих, молимся,// моли Христа Бога
спастися душам нашим.

Величание преподобной Евфросинии Суздальской

Ублажаем тя,/ преподобная матери Евфросиние,/ и чтим
святую память твою,/ ты бо молиши за нас// Христа, Бога
нашего.

Молитва преподобной Евфросинии Суздальской

О, преславная матери, скорая наша помощнице и заступнице и
неусыпная о нас молитвеннице! Предстояще иконе твоей и на
сию со умилением, яко живей ти сущей, взиряюще, молимся
тебе усердно: прими прошения наша и принеси я ко Престолу
Милосердаго Отца Небеснаго, яко дерзновение многое к Немю

имущая. Испроси притекающим к тебе и всем православным христианом вечное спасение и временное благоденствие, на вся же благая дела и начинания наша щедрое благословение и от всяких бед и скорбей скорое избавление. Ей, чадолюбивая мати наша! Тебе, предстоящей Престолу Божию, ведомы суть нужды наша духовныя и житейския: призри на ны матерним оком и твоими молитвами вся злая от нас отврати, паче же злых и богопротивных обычаев умножение. Утверди же во всех веры согласное ведение, взаимную любовь и единомыслие, да во всем житии нашем, словесы же и писании и дела, славится всесвятое имя Отца и Сына и Святаго Духа, Единого Бога, в Троице покланяемого, Ему же честь и слава во веки веков. Аминь.

В памет на преподобномъченик Пафнутий

Светият

преподобномъченик Пафнутий живял през времето на император Диоклетиан и бил по народност египтянин. Управителят на Египет Ариан, който преследвал христианите, като пристигнал в град

Гентирия (Тентира), заповядал на 200 воина да намерят и доведат при него подвижника Пафнутий. Но предупреден от ангел, той се явил сам и, след изповядване на Христа, бил заключен в тъмница. После отново бил представен на управителя, при това оковите от ръцете и краката му паднали от само себе си. Тогава го подложили на толкова тежки мъчения, че вътрешностите му изпаднали, но ангел го

изцелил. Двама воини, Дионисий и Килимах, които мъчели светеца, като видели това, повярвали и веднага били обезглавени. Заключен в тъмницата, свети Пафнутий обърнал 40 чиновници, затворени тук от управителя. Всички те, за изповядването на Христа, били предадени на огън. След това светецът, по чудо освободен от стражата и приет с радост в дома на един богат човек на име Несторий, подбудил към подвига на мъченичеството него самия, жена му и дъщеря му Стефана, които били обезглавени от Ариан; след това свети Пафнутий обърнал 16 ученици, деца на знатни родители: те били пронизани с копия и единият от тях умрял на кладата; 80 рибари, подбудени към мъченичеството, били лишени от живот чрез съсичане. Сам Пафнутий обърнал още 400 воини с началника им Евсевий, които били изгорени в ями. След това хвърлили светеца в реката, завързан с камък, но той доплувал с камъка до брега; накрая, изпратен при самия Диоклетиан, свети Пафнутий бил прикован от него към палмово дърво и предал духа си на Бога.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

АКАФИСТ ПРЕПОДОБНОЙ МАТЕРИ НАШЕЙ ЕВФРОСИНИИ
АЛЕКСАНДРИЙСКОЙ

Кондак 1

Избранная Богом от благочестиваго рода для прославления имени Господнего своим житием непорочным, святая преподобная Евфросиние, к чистым стопам твоим припадаем и умиленно тя просим: простри ко Господу Богу руке своя и умоли за нас Творца всяческих, да помилует нас в сем житии, вопиющих тебе:

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко

Христу испытывавшая.

Икос 1

Ангелом святым уподобившись, богобоязненнии родителие твоя, преподобная Евфросиние, печалуясь о бесплодии своем, непрестанно Господа моляху, да послет им чадо во утешение. С высоты небесныя преблагий Господь на милосердие, моления и пощения рабов Своих взирая, благоволи, по молитвам игумена, благословити благочестиваго отца твоего Пафнутия и разрешися неплодие матери твоея. Мы же, с родителями твоими, прекрасная Евфросиние, рождению твоему радуящеся, воспеваем ти:

Радуйся, у Господа родителями твоими со слезами вымоленная;

Радуйся, родителем твоим Господом за милосердие и смирение дарованная.

Радуйся, утешением им неизреченным ставшая;

Радуйся, ими благочестию и праведности наученная.

Радуйся, с младых лет в православной вере воспитанная;

Радуйся, заповеди Божии в сердце своем сохраняющая.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытывавшая.

Кондак 2

Видя девственную чистоту жития твоего, преподобная Евфросиние, велие благоразумие твое и красоту лика твоего, многия от благороднейших и знатнейших семейств Александрии желяху имети тя супругою своих сынов. Отец же твой Пафнутий, на волю Божию всецело полагаяся: «Да будет тако, яко же есть угодно Господу!», хвалы Ему пел неустанно: Аллилуиа.

Икос 2

Разуму своему просвещения свыше прося, пришедши Пафнутий со дщерию своею во обитель, рекл игумену о чаде своем: «Аз приведох к тебе, святой отче, дочь мою, ея же ми Бог даровал есть по молениям твоим; прошу тя, отче, помолися о ней, хошу бо отдати ея в замужество». Ты же, благоразумная Евфросиние, к ногам старца припадая, просила еси его: «Прошу тя, отче, помолися о мне, да спасет Господь душу мою», о замужестве ничуть не помышляя. Научи же и нас о небесном помышляти паче, нежели о земном, воспевающих ти сице:

Радуйся, благоразумием Господом щедро одаренная;

Радуйся, ликом красивая, душею же прекрасная.

Радуйся, тело и душу добродетельми очистившая;

Радуйся, мудро житие свое устроявшая.

Радуйся, быти одушевленным храмом Божиим свыше благословленная;

Радуйся, гласа Христова, зовуща к бессмертной жизни, послушавшаяся.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытавшая.

Кондак 3

Сила Божественная благодати воистину укрепи тя, мужественная Евфросиние, егда по тайнем пострижении твоём, в мужеския одежды облеклася еси и тайно от всех от дома своего отшла еси, жениха земнаго отрешившись и к Жениху Небесному во сретение устремившись, Ему же сладце пела: Аллилуиа.

Икос 3

Имея велию любовь к возлюбившему тя Господу, богоблаженная Евфросиние, житием иноческим угодили Ему восхотев, за евнуха Измарагда себе выдавая, во обитель мужескую вошла еси и труды иноческия подъяти потщалася

еси. Мы же, таковому подвигу твоему удивляясь, воздаем ти хвалы сии:
Радуйся, богодохновенная мудрости от младых лет исполненная;
Радуйся, девством и целомудрием сияющая.
Радуйся, яко крепость мужескую на труды иноческие дарова ти Христос;
Радуйся, яко Божественною благодатию укрепленная, Жениху Небесному верно служившая.
Радуйся, подвиги иноческие на хрупкия плещи своя небоязненно подъявшая;
Радуйся, теми Господу угодившая и награду нетленную стяжавшая.
Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытавшая.

Кондак 4

Бури искушений воздвиже враг рода человеческого на тя, прекрасная Евфросиние, смущаху бо ся многия из братии нечистыми помысли, уязвляше бо диавол сердца их красотой лика твоего. Ты же, сего ради, во уединении жити обреченная, скрывая тленную красу свою, душою нетленною в Боге пребывала еси, Ему моляся тепле: Аллилуиа.

Икос 4

Слышаще и видяще блаженный Агапит велии подвиги и труды твоя, преподобная Евфросиние, повествоваше о ня всей братии в назидание. Мы же, купно с ними поучаемся подвигами твоими и прославляем Бога, даровавшего такую силу ти, поюще тебе сие:
Радуйся, Креста всеоружием оградившаяся, враги побеждавшая;
Радуйся, молитвою пламенною услаждающаяся, с Господом непрестанно пребывавшая.

Радуйся, яко светом Христовым просвещенное сердце имела еси;

Радуйся, яко любовь Христовою навечно уязвилася еси.

Радуйся, во Владычни пречистые длани надежды своя возложившая;

Радуйся, сугубый венец от Христа Жизнодавца достойно приявшая.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытавшая.

Кондак 5

Боготечную звезду в тебе явленную найти тщашеся, искаше ты повсюду благочестивый отец твой и братию моляше да откроет по молитвам я Господь твою участь, Евфросиние святая. Ты же, днем и нощию ко Господу молилася еси, да не откроет Господь никому же о тебе в сем житии, и Бог ты слышаще, ты бо пела еси Ему верно: Аллилуиа.

Икос 5

Видевши игумен обители идеже подвизалася еси ты, мати наша Евфросиние, яко отец твой велиею печалию по тебе истаяваем бысть, посли его к тебе в келию, да утешение от тебе примет, яко мняше ты исполненною Духа Святаго. Мы же, таковую милость Божию на тебе зряще, восхваляем ты звании сими:

Радуйся, светом Триипостасным еще в земном житии осиянная;

Радуйся, небесный чертог еще на земли себе уготовившая.

Радуйся, разум богоносный денно и ношно стяжавшая;

Радуйся, добротою благочестия чистее злата блистающая.

Радуйся, сияния Божественнаго ныне насыщающаяся;

Радуйся, ночь жития всеумдро прошедшая, день невечерний постигшая.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко

Христу испытывавшая.

Кондак 6

Проповедницею истиннаго боговедения и велией любви ко Христу явилася еси, премудрая Евфросиние, егда любовь отца своего земнаго не презревая, обаче в печали по тебе с любовию дочернею его тепло утешая, Отцу Небесному взывала еси слезно: Аллилуиа.

Икос 6

Возсияла еси, блаженная Евфросиние, зельными трудами и воздержанием тело твое удручаючи тридесять и восемь лет, в уединенном житии воспевая ко Христу победную песнь над враги видимыми и невидимыми. Всего же величества деяний твоих изрещи не могуще, малую мзду хвалебную воздаем тебе сице:

Радуйся, нищету Христову вольно возлюбившая;

Радуйся, сего ради богатство исцелений от Бога приявшая.

Радуйся, яко рососою воздержания пламень страстей погасила еси;

Радуйся, яко Жениху Слову честное девство в дар принесла еси.

Радуйся, тем же в чертог славы Христом введенная;

Радуйся, со Ангелы и со лики святых веселящаяся.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытывавшая.

Кондак 7

Хотяй душу твою в селениих райских упокоити, возвести тебе Господь, праведная Евфросиние, день отшествия твоего к Нему. Ты же, отцу своему земному тайну жития своего поведавши, ко Отцу Небесному потекла еси, воспевая Ему: Аллилуиа.

Икос 7

Дивная тайна о тебе открыта бысть Господем игумену и братии святых обители, идеже ты подвизалася еси, святая Евфросиние, да прославится Бог, явивший крепкую силу Свою в немощней плоти твоея. Молися о нас, мати преподобная, Господу Иисусу Христу, да сподобит и нас скончавши праведно житие свое, достигнути спасения и водворитися со святыми Его, вопиющих к тебе:

Радуйся, иго легчайшее Христово от юности понесшая;

Радуйся, лучами чудес твоих страстей вещь попалившая.

Радуйся, одеяние иноческое, яко ангельское, носившая;

Радуйся, исткану свыше ризу себе светозарную исходатайствовавшая.

Радуйся, огнем Божественных любви сердце свое согревавшая;

Радуйся, росю благодати Божественных душу свою орошавшая.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытывавшая.

Кондак 8

Странное чудо и непостижимое явися от святых мощей твоих, Евфросиние преблагая, егда некоему от братии, иже бе слеп на единый глаз, по лобзании тела честнаго твоего, отверзесе око его. Видя исцеление сие, вся братия величала есть милость Божию, воспевая: Аллилуиа.

Икос 8

Всем была еси в назидание святым житием твоим, мати преподобная, яко в женском естестве мужескую крепость имела еси и победила еси супостата диавола. Подавай и нам крепость на подвиги и труды во славу Божию, восхваляющим тя:

Радуйся, яко святых мощи твоя благоухания исполнишася;

Радуйся, яко тех благоуханием мы ныне наслаждаемся.
Радуйся, врачевства струю обильно и богато источающая;
Радуйся, благородство души своея не уязвленным сохраняя.
Радуйся, на Христа Жениха непрестанно взирающая.
Радуйся, от Него же благодать приснотекущую получающая.
Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко
Христу испытавшая.

Кондак 9

Всю себе повинув Богови, воистину светел и тверд ум имела
еси, боголюбивая Евфросиние, вся бо красная мира сего, яко
во уметы вменила еси и ничтоже возможе поколебати храм
души твоея, внегда воспевала еси Христу: Аллилуиа.

Икос 9

Витийство человеческое не возможе изглаголати любви
твоея, невесто Христова Евфросиние, Христов бо храм явилася
еси твоею чистотою и целомудрием, темже вместила еси в
себе Святаго Духа. Чистотою души твоея восхищаяся и в себе
Святаго Духа стяжати хотящи, восклицаем ти словесами
хвалебными:

Радуйся, Богу Зиждителю песнопующи с девами ликуеши;
Радуйся, в Троице святей Господа неустанно прославляеши.
Радуйся, яко лозо богомудрая явилася еси;
Радуйся, яко к тебе приходящих вином благочестия напоила
еси.
Радуйся, девства светлостью и иными добротами блистающая;
Радуйся, сияньми терпения и смирения твоего мир
просвещающая.
Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко
Христу испытавшая.

Кондак 10

Спастися всем верным хотящим пример благий житие твое, богомудрая Евфросиние, имже Жениха своего Небеснаго прославляла еси, приимши бо крест последовала еси Христу, темже и со Ангелы ныне срадуешися, поя Ему: Аллилуиа.

Икос 10

Стена тверда еси всем верующим в Бога и с молитвами к тебе прибегающим, преподобная наша мати, не отвращаеши бо лица твоего от них: недужным исцеление испрашиваеши, сирым утешение подаеши, обидимым и гонимым защитница еси. Мы же, таковую велию твою помощь и защиту принимая, с благодарностию взываем ти:

Радуйся, монашествующих славо и преподобных украшение;

Радуйся, в болезнях твоих зревшая Господа посещение.

Радуйся, лета младя не жениху земному, а Жениху

Небесному посветившая;

Радуйся, яко жертва непорочная Христу пожертвавшаяся.

Радуйся, яко на твоя мужеския подвиги со умилением

взираем;

Радуйся, яко теми на одоление страстей наших ополчаемся.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытавшая.

Кондак 11

Пение еже приносим ти, святая Евфросиние, несть довольно к прославлению преславных подвигов и трудов твоих, обаче, ведуще любовь нашу к тебе, внемли мольбам нашим, да души и сердца наша благодатною силою исполняются, уста же вопиют ангельскую песнь Творцу: Аллилуиа.

Икос 11

Светозарная свеча еси в Церкви Христовой, Богом избранная Евфросиние, во мраце жития сущим неугасимая, у

Престола Божия на небесней свещнице поставленная, сего ради воспеваем ти:

Радуйся, богатством твоим и похвалою Христа именовавшая;
Радуйся, темже от Того богатства духовныя непрестанно получавшая.

Радуйся, любовью твоею страждущих объемлющая;

Радуйся, в свои объятия немощных приемлющая.

Радуйся, таинница молитвенныя сладости;

Радуйся, хранительница благодатныя радости.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытывавшая.

Кондак 12

Благодать Божественную испроси нам у Господа, боголюбивая Евфросиние, да ею очистивши сердца и души наша, укрепляеми будем на делание добрых дел, имиже прославим в Троице славимаго Бога, воспевая Ему присно: Аллилуиа.

Икос 12

Поюще пресветлую память твою, добропобедная Евфросиние, почитаем великия подвиги и моления твоя, хвалим долготерпение и смирение твое, славим мужество твое в немощном телеси, ублажаем святую кончину твою. О небесней славе твоей радуясь, со умилением сердечным вопием ти:

Радуйся, яко дело жития твоего земнаго продолжаеши;

Радуйся, яко на страже спасения нашего пребываеши.

Радуйся, лучами Евангельскаго учения в сердца наша проникающая;

Радуйся, силу в молитве от источника премудрости черпати нас научающая.

Радуйся, волю свою воле Божией сочетати нам помогаеши;

Радуйся, в скорби и болезни Небеснаго Врача призывати нас

наставляеши.

Радуйся, преподобная мати Евфросиние, радость в любви ко Христу испытавшая.

Кондак 13

О, святая, всехвальная и многопобедная угоднице Христова Евфросиние! Нынешнее моление наше приемши, предстательством твоим сохрани ны от враг видимых и невидимых и испроси нам у Господа оставление всех наших прегрешений, жития нашего исправление и во Царствие Небесное невозбранное вхождение, да со всеми святыми воспевати непрестанно будем Богу: Аллилуиа.

Этот кондак читается трижды, затем икос 1-й и кондак 1-й

Молитва преподобной Евфросинии Александрийской

О, святая преподобная мати наша Евфросиние! Ныне светло память твою празднующе, умиленными сердцами восклицаем ти: ты послушалася еси благаго Учителя Господа нашего Иисуса Христа, глаголющаго в Евангелии: Иже любит отца или мать паче Мене, несть Мене достоин, и иже не отречется всего своего имени, не может быти Мой ученик, и всем житием своим последовала еси Ему. Испроси нам, мати наша Евфросиние, силы и действия Святаго Духа, во еже искоренити всякий грех в нас живущий и сотворити души наша в храмы Божии; воспламени сердца наша любовью ко Господу да исполним уста наша ко славословию Его и совершим хождение наше пред лицом Божиим во всяком благочестии и чистоте, да небесным предстательством твоим спасаеми узрим славу Божию, славяще Отца и Сына и Святаго Духа во веки веков. Аминь.

АКАФИСТ ПРЕПОДОБНОМУ СЕРГИЮ РАДОНЕЖСКОМУ (ИНОЙ)

Кондак 1

Возбранный воеводо воинов духовных, под знаменем Креста воинствующих на невидимаго врага, Сергие чудотворче: яко избавльшися от бед твоими победоносными предстательствы, в брани жития сего, похвальная восписуем тебе в хвале небесней торжествующему добropобедно: ты же яко имея дерзновение к Непобедимому Царю, пособствуй ходатайственно всем верно призывающим тя, даруя победу на видимыя и невидимыя враги, да зовем ти:

Радуйся, преподобне чудотворче Сергие, отче наш.

Икос 1

Ангелов Творец в Троице Бог, слаvimый от трoйственных священноначалий ангельских трисвятыми гласы, избра ты, преподобне Сергие, во равноангельное священнослужение Себе еще от утробы матери, в нейже трикраты во время Святыя Литургии пачеестественно возгласил еси. Тем яко подобноангельному служителю Святыя Троицы, в радости неизреченной со ангелы водворяющемся, радостная приглашаем тебе сиче:

Радуйся, от чрева материя освященный.

Радуйся, в рождении твоём Варфоломей, сиречь сын радости нареченный.

Радуйся, безплотных священноначальствию ангельским во плоти житием твоим подражавый.

Радуйся, огненную в сердце твоём к Богу любовь серафимски стяжавый.

Ра́дуйся, херувимски просвещенный знанием о Бóзе.

Ра́дуйся, Престо́лу Его́ предста́вый в дерзновении мно́зе.

Ра́дуйся, господствию дýха плоть свою́ покоривый.

Ра́дуйся, си́лу дарова́ния в чудесех явивый.

Ра́дуйся, имей власть противныя власти тмы побежда́ти.

Ра́дуйся, начальствующих наста́вивый богоугодно управля́ти.

Ра́дуйся, архангельски Бóжия дела́ возвеща́яй.

Ра́дуйся, всех прибега́ющих к тебе́ от бед а́нгельски сохраня́яй.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 2

Ви́дяще странное твоё воздержание, великочудёсне Серге́е, я́ко от дне рождéния не ссал еси́ в сре́ду и пято́к, и никако́ва же вкуша́л еси́ млека́: отсю́ду позна́хом тя, от сосе́ц ма́терних, чудотво́рца и по́стника сýща. Сего́ ра́ди Бóга из уст младе́нец и ссýщих хвалу́ соверша́ющаго похваля́юще, зове́м: Аллилу́иа.

Икос 2

Ра́зум безчи́сленный подава́я лю́дем Бог ра́зумов Госпо́дь, отвёрзе тебе́ ум разуме́ти писа́ния, Серге́е преподо́бне, прэ́жде ко́сну и неудобну ко изуче́нию кни́жн्या премúдрости бы́вшу, да яви́тся, я́ко не от челове́к, но и от Бóга прия́л еси́ ра́зум кни́жный: о нёмже обра́дованный от явльшагося тебе́ во о́бразе ино́честем а́нгела, приими́ от нас ра́достное пéние сиé:

Ра́дуйся, изучи́вый во пёрвых че́сти сло́во, е́же в нача́ле бе у Бóга.

Ра́дуйся, обрети́ый в нем сокрови́ще премúдрости и ра́зума

мно́га.

Ра́дуйся, на хартий телесé Христо́ва, áки пять словéс, пять язв больш́их прочита́вый.

Ра́дуйся, в Писáнии том живóт вéчный испытáвый.

Ра́дуйся, ум твой к Небесí чтéнием книг божéственных восперíвый.

Ра́дуйся, во творéнии руку́ Егó себé поучíвый.

Ра́дуйся, навýкнувый хранíti страх Бóжий премúдрости нача́ло.

Ра́дуйся, всем соучáщымся к тебé бы́вый добродéтели зерка́ло.

Ра́дуйся, на скрижа́ли сéрдца своего́ Зако́н Бóжий написа́вый.

Ра́дуйся, учéние сиé всем послу́шающим тя преда́вый.

Ра́дуйся, ю́ность твою́ в целомúдрии обуча́вый.

Ра́дуйся, я́ко дéву чýсту Женихú Христú себé обручíвый.

Ра́дуйся, преподóбне чудотворче Сéргие, óтче наш.

Кондак 3

Си́ла Вы́шняго осení, преподóбне, непорóчную твою́ дýшу, в нейже страх Бóжий зачéнши, и поболéвши мно́гими труды́, разл́ичная искушéния и скóрби мýжественно претерпéвши, родила́ еси́ дух спасéния, пою́щи всесýльному Бóгу: Аллилу́иа.

Икос 3

Имы́й помышлéние таково́е в себé, преподóбне Сéргие, по смéрти родíteлей своих, я́ко вся́ко умрéти й́мать,

благоразумно разсудив краткость сей жизни, раздал еси вся оставльшая имения нищим, ничтоже на пропитание себе оставляя, ныне убо в присносущных богатствах безсмертных насыщаяся славы, слышиши от нас такова:

Радуйся, любве ради Зиждителя своего земная к земли возвративый.

Радуйся, приобретения ради Христова, уметы вся быти вменивый.

Радуйся, отвергий богатство, яко терние подавляющее семена духовна.

Радуйся, возненавидевый то, яко вещество пламене греховна.

Радуйся, блаженство нищеты духовных сподобльшийся прияти.

Радуйся, восхотевый нищете внити в Небесное Царствие узкими враты, и в пространстве стати.

Радуйся, иго Христова благое и бремя легкое понесый измлада.

Радуйся, не обративыйся вспять в шествии до Горняго града.

Радуйся, прежде кончины твоея во умерщвление страстей облеченный.

Радуйся, во умерщвленном телеси нетления ризою украшенный.

Радуйся, богатства негиблущаго в животe вечнем обладателю.

Радуйся, непостижимыя славы святых созерцателю.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Сѣргие, о́тче наш.

Кондак 4

Бу́ря безме́рная лука́вых духо́в, много́разли́чне тща́шеся препя́ти тво́ему, преподо́бне Сѣргие, трудолю́бному жити́ю: овогда́ бо в зве́ри и зми́и преобразова́хуся, овогда́ же я́ко не́кое во́инство со я́ростию устремля́хуся на тя свирѣ́по: ты же му́жественно моли́твою себѣ воору́жая, прогна́л еси́ вся их бесо́вская по́лчища, не убо́явся ко́зней их, зовы́й Бо́гу: Аллилу́иа.

Икос 4

Слы́шаще твоѐ терпеливоду́шное в безмо́лвии жити́е, преблаже́нне, мно́зи от окрѣ́стных градо́в и стран стека́хуся к тебѣ по́льзы ра́ди, инии́ же хотя́ще с тобо́ю жи́ти и наставля́тися от тебѣ на путь спасѣ́ния: ихже любѣ́зно приѣ́мля, созда́л еси́ к молѣ́нию це́рковь во и́мя Пресвяты́я Тро́ицы, устрое́вая наипа́че само́го себѣ в жили́ще досто́йно Еди́ному в Тро́ице Бо́гу. Сего́ ра́ди похваля́ем тя, глаго́люще:

Ра́дуйся, трича́стное души́ твоея́ к Бо́гу Триипоста́сному вперы́вый.

Ра́дуйся, Бо́га Отца́ вѣтхаго дѣ́нми воспомина́нием дре́вних благоде́яний Бо́жиих в па́мяти твое́й носы́вый.

Ра́дуйся, я́ко му́дрость Сы́на, премудре о нас смотре́ние соверши́вшего, в ра́зуме твоѐм сия́ше.

Ра́дуйся, я́ко благода́ть Бо́га Ду́ха Свята́го в во́ли твое́й благи́х хотѣ́вшей обита́ше.

Ра́дуйся, три изря́дныя добродѣ́тели ино́чества твоего́ жѣ́ртвова́вый Тро́ице нелѣ́стно.

Ра́дуйся, отда́вый послуша́ние Бо́гу Отцу́, Ему́же Сын послушли́в бе да́же до сме́рти крѣ́стныя.

Ра́дуйся, нищету́ твою́ Бо́гу Сы́ну обнища́вшему нас ра́ди, в плóти твоёй яв́ивый смире́нно.

Ра́дуйся, чистоту́ свою́ Свято́му Ду́ху, в чи́стых сердца́х живу́щему, сохра́нивый нетле́нно.

Ра́дуйся, с добродéтельными тво́ими плоды́ возлож́ивый на Бо́га Отца́ ве́ру всеце́лу.

Ра́дуйся, окри́латевый я́ко орёл, наде́жду на Бо́га Сы́на, собира́ющего нас ко Своему́ Тéлу.

Ра́дуйся, Бо́га Ду́ха Свята́го, во о́гненных соше́дшаго язы́цах, о́гненной любóвию возлюб́ивый.

Ра́дуйся, ихже о́ко не ви́де, и у́хо не слы́ша, и на се́рдце челове́ку не въздо́ша, сия́ от Тро́ицы получи́вый.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 5

Богото́чный исто́чник пресве́тлых чудéс яви́лся еси́, сла́вне Серге́е, излива́я благоугóдных вод стру́й, стремлénием сво́им веселя́щия град Бо́жий, оби́тель Пресвяты́я Тро́ицы, па́че же и лице́ всея́ земли́ напая́ющия оби́льно: отону́ду же всяк с ве́рою почерпа́я, мно́гая исцелéния приéмлет, просла́вльшему тя Бо́гу благодарственнó зовый́: Аллилу́иа.

Икос 5

Ви́девше Росси́йстии сы́нове пречу́дное по Бо́зе жити́е твоё, Серге́е преподо́бне, я́ко и а́ще послед́и лéты в новопросвещéнной странé Росси́йстей возрасл еси́, но дрéвних преподо́бных о́тец чéсти сподóбился еси́, даровáния чудéс достóйно приéм от Бо́га, тогó ра́ди науч́ишася пéти тебе́:

Ра́дуйся, Анто́нию Вели́кому равнострада́льне в терпéнии бесóвских возста́ний.

Ра́дуйся, Феодо́сию общежи́тельства нача́льнику подобонравне, в хране́нии общежи́тельных преда́ний.

Ра́дуйся, Са́вве Освяще́нному во мно́жественном числе́ ученико́в счи́сленный.

Ра́дуйся, Арсе́нию му́жества и́мя нося́щему, в духо́вном му́жестве сравне́нный.

Ра́дуйся, со Иоа́нном Лестви́чником восхожде́ние в се́рдце своём к Небеси́ положи́вый.

Ра́дуйся, с Мака́рием блаже́нство в нетле́нном твоём телеси́ получи́вый.

Ра́дуйся, Ону́фрию Вели́кому подража́вый жити́ем в пусты́ни.

Ра́дуйся, Па́йсию Вели́кому последова́вый во вся́кой святы́ни.

Ра́дуйся, Симео́на Сто́лпника приме́ром высо́кий столп доброде́телей созда́вый.

Ра́дуйся, Па́вла Препро́стаго се́рдца незло́бие во всем житии́ своём показáвый.

Ра́дуйся, Афанáсию безсме́ртια участни́че, не и́менем, но дела́ми.

Ра́дуйся, с Евфи́мием благоду́шным в безконече́нныя весе́лия возше́дый егóже стопа́ми.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 6

Пропове́дует Росси́йский род пресла́вная и неисче́тная твоя́ чудеса́, изрядносла́вне чудотво́рче Серге́е: коль мно́зи от духо́в нечи́стых избавлени тобо́ю бы́ша, коль мно́зи от разли́чных неду́гов, бед и напа́стей твои́ми спасо́шася моли́твами. Ты бо еси́

крѣпкий во бранех сущым помощник, болящым врачъ,
обидимым заступник: ты всем вся могій о чудодѣйствующем
тобою Христѣ, да всех научиши пѣти: Аллилуиа.

Икос 6

Воссия паче солнца воздержаніе твоѣ, преподобный: егда не
пекійся о брашне, еже не поставит нас пред Богом, скудости
ради в монастырѣ твоѣм, без пищи три дни пребывшу братію и
во мраце скорби сущую, озарил еси лучами благодарственнаго
терпѣнія, истиннаго воздержанія и несомнѣннаго упованія
на Бога: от Негоже абие обильство всех благ твоими молитва-
ми получивше, воспѣша тебѣ сїце:

Радуйся, преподобнейший алчущих питателю.

Радуйся, и духовнаго насыщѣнія требующым подателю.

Радуйся, алкавый и жаждавый правды, насыщайся же ныне.

Радуйся, посажденный на трапѣзе небесней в постническом
чїне.

Радуйся, отложивый о тлѣнной пищи попечѣние безмѣстно.

Радуйся, исполнивый обитель свою брашны принесенными
безвѣстно.

Радуйся, благаго Божіею, а не токмо брашны, сердца на-
ша утверждай.

Радуйся, глаголом, исходящим из уст Божіих паче, неже
хлѣбом, насыщай.

Радуйся, брашно делавый пребывающее в живот вѣчный, а
не брашно телесно.

Радуйся, в крепости яди тоя шествовавый даже до Горы Не-
бесныя.

Ра́дуйся, побежда́яй враги́ на́ша моли́твами твои́ми, я́ко хлѣбом ви́денным у Гедео́на.

Ра́дуйся, вкуша́яй хлѣба а́нгельскаго во дво́рех вы́шняго Сио́на.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Сѣргие, о́тче наш.

Кондак 7

Хотя́щу преблаже́нному Алексію, Всеросси́йскому па́стырю, от ны́нешняго ве́ка прелѣстнаго престави́тися, призван́ был еси́ богоно́сне Сѣргие, да при́ймеши по нем сан святи́тельства, обруче́ннаго тебѣ от него́ возложе́нием креста́ архиере́йскаго, златом и ка́мением украше́ннаго: ты же смиренному́дрія любите́ля, не златоно́сца себѣ явля́я, и толи́каго сана недосто́йна бы́ти вмени́в, смиренному́дренно при крестѣ́ ино́ческаго терпе́ния твоего́, судьбы́ Господ́ни вожде́ленныя па́че злата и ка́мене че́стна храни́ти восхотѣ́л еси́, зовы́й Бо́гу: Аллилу́иа.

Икос 7

Но́вое не́бо от высоты́ жити́я твоего́ разумева́ем тя, о́тче, дея́нием и видѣ́нием, а́ки двема́ завесо́ма утвержде́на, неисче́тными же чудесы́ я́ко звезда́ми блиста́юща. Тебѣ кра́сная я́ко луна́ Богоро́дица, со святи́ми апо́столаы Петро́м и Иоа́нном, а́ки со заре́ю вече́рнею и денни́цею у́треннею, посеща́ше. Чрез зна́менія у́бо добродѣ́телей твои́х, пра́вды со́лнце мы́сленное Христо́с Господ́ь, течѣ́ние Своѣ́ творя́, просвещает́ всех зову́щих ти си́це:

Ра́дуйся, во ю́ности посвяти́вый в же́ртву приятну́ Бо́гови, я́ко юнца́, себѣ самаго́.

Ра́дуйся, сохрани́вый невре́дно целому́дріе де́вства драга́го.

Ра́дуйся, прехожде́нием свои́м в пусты́нях мно́гия оби́тели

насади́вый.

Ра́дуйся, чудотво́рных вод, от Бо́га умоле́нием, че́рплющих
всех наслади́вый.

Ра́дуйся, возмогий рыка́ющего диа́вола, я́ко льва
му́жественно победíti.

Ра́дуйся, с сею побéдою удостóивыйся во врата́ сла́вы
торже́ственно вни́ти.

Ра́дуйся, навы́кнувый крóтости от А́гнца, взéмлющего вся
зла́я.

Ра́дуйся, я́ко за соблюде́ние пра́вды получи́л еси́ вéчная бла-
га́я.

Ра́дуйся, щито́м ве́ры угаси́вый вся разжже́нная лука́ваго
стре́лы.

Ра́дуйся, сокруши́вый седьмь глав зло́бы а́дскаго зми́я, седьмь
грехо́в сме́ртных проти́вными благими́ де́лы.

Ра́дуйся, совоку́плену имéяй любóвь к Бо́гу и бли́жним.

Ра́дуйся, источáяй от ра́ки своея́ цельбы́ в по́льзу нам
ни́жним.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Сэ́ргие, о́тче наш.

Кондак 8

Стра́нное и ужа́сное видéние ви́де Моисéй Богови́дец, я́ко
купина́ горя́щи, и не сгара́ше: ужа́снаго сподо́бися видéния и
учени́к твой Си́мон, егда́ служа́щу ти Божéственную
Литурги́ю, ви́де невещéственный огонь, осеня́ющь олта́рь и
о́кружа́ющь священную трапéзу: тебé же, преподо́бне Сэ́ргие,
от главы́ до ногу́ во огни́ стоя́щу, и тем соше́дшим, áки
плащани́ца, во Святу́ю Ча́шу, небéсным прича́щшагося огне́м,

Бог бо наш огонь есть поядаяй: обаче ты не опали, но паче просвети, во еже пети: Аллилуиа.

Икос 8

Весь род Россійский, воедино совокупленный, не возмо́жет благодарственнаго воздати похваления предстательству твоему́, достохвально Серге́е: не то́чию бо близ притекающих к цельбоно́сному твоему́ гробу, но и далече отстоящих, и призывающих всечестно́е твоё и́мя, тёплым твоим предстательством защища́еши и храни́ши от всякаго зла. Ели́ко у́бо возмо́жно благодарствующе похваля́ем ты таковы́ми гла́сы:

Ра́дуйся, служи́телю Бо́жий о ве́рных умоля́яй.

Ра́дуйся, наста́вниче грешных к Небеси́ направля́яй.

Ра́дуйся, души́ бѣдствующия и те́ла многомо́щный храни́телю.

Ра́дуйся, оскорбля́емым тёплым покрови́телю.

Ра́дуйся, предводи́телю до́брый в путь спасе́ния теку́щим.

Ра́дуйся, защи́тителю до́брый во бра́ни ми́ра су́щим.

Ра́дуйся, цели́телю изы́щный болѣзни душе́вной и телѣсной.

Ра́дуйся, просвети́телю чу́дный обою́ тмы очесно́й.

Ра́дуйся, посети́телю ско́рый в немо́щи лежа́щим.

Ра́дуйся, утѣшителю му́дрый в беда́х слезя́щим.

Ра́дуйся, пособи́телю кре́пкий во́ем христиа́нским.

Ра́дуйся, прогони́телю стра́шный по́лчищем пога́нским.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 9

Всякую стяжал еси чудодѣйствия силу, благодатию дивнаго во святых Своих Бога, всебогате Сергие: не токмо бесы от чело-
вѣк дымом молитв твоих прогнал еси, яко Рафаил;
прокаженные очисти еси, в пролиятіи пред Богом слез, яко
во Иордане Елисѣй; плененныя от варвар, скоро предварив
освободил еси, яко Николай Чудный; умершаго же отрока
воскресив, животворящему мертвыя, и зовущему не сущая, яко
сущая, Богу, о всех преславных твоих чудотвореніих созывал
еси всех воспѣти: Аллилуиа.

Икос 9

Ветія суемудренныя отступническия обличил еси, представ
во сне пресвитеру Симеону, не низпадшему в злочестіе
тщесовестное и по преставленіи твоём отверженное от тебѣ:
тѣмже вси истинная Восточныя Святія Цѣркве чада имуще тя
столпа церковнаго в верѣ непоколебима, ублажают сѣце:

Радуйся, злославное отступническое любомудріе укоривый.

Радуйся, правверных благочестіе уяснивый.

Радуйся, истинныя премудрости содержавый догматы.

Радуйся, научивый не преніем, но верою возмогати.

Радуйся, обличивый отступленіе веры, яко всем злым
виновно.

Радуйся, правверных в преданіи святых отец утвердивый
богословно.

Радуйся, не благоволивый в зловерных многоглаголанію
вредному.

Радуйся, упразднивый тех великомудрствіе о благоречіи
тщѣтном.

Радуйся, не внешними словесы, но Божиим свидѣтельством

вооружённый.

Ра́дуйся, на ка́мени краеуго́льном Христе́, неподви́жимою ве́рою утверждённый.

Ра́дуйся, благоче́стно течёние сконча́вый, и ве́ру соблюды́й нескве́рну.

Ра́дуйся, в венце́ правды предста́вый Све́ту невече́рню.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 10

Спасе́ния ра́ди хотя́щему ученику́ твоёму́ Иса́акию молчали́вое хранити́ жити́е, и прося́щему на се у тебе́ благослове́ния, повеле́л еси́ приити́ во вре́мя Божество́нныя Литурги́и ко олтарю́, иде́же егда́ благословля́л еси́ его́, ви́де он а́ки не́кий вели́к пла́мень изше́д от руку́ твоёю, чудотво́рче, и прикосну́вшийся ему́, я́ко клеще́ю огонь от олтаря́ взёмшею, благословя́щею твоёю руко́ю: се же бысть ему́ к потребле́нию неключи́мага праздносло́вия, к утвержде́нию же в безстра́стном молча́нии с Серафи́мы пе́ти Бо́гу: Аллилу́иа.

Икос 10

Стена́ вели́ка и высо́ка, иму́щая основáний двана́десять неподви́жимых догма́т Правосла́вныя на́шея ве́ры, ты еси́, адамантоду́шне Серге́е, остеня́я велеле́потне пречестну́ю свою́ обитель, а́ки град вели́кий святы́й Иерусали́м, низше́дый россом с небесе́, от Бо́га иму́щь сла́ву Бо́жию в чудесе́х твои́х, и украше́ние вся́ким драги́м ка́мением многоце́нных твои́х моли́тв, и́миже остеня́еши всех зову́щих ти си́це:

Ра́дуйся, преподо́бне, я́ко иа́спис пресве́тлейший, во всей подсо́лнечной сия́йи чуде́сно.

Ра́дуйся, я́ко сапфи́р невообра́зный, блиста́йи нам жити́е

поднебёсно.

Ра́дуйся, я́ко халкидо́н углеви́дный, огнём любви́ Бо́жия
разжже́нный.

Ра́дуйся, я́ко смара́гд зеленёющий, присновесённым венце́м
увя́занный.

Ра́дуйся, я́ко сардо́никс, но́гтя нечу́вственнаго цвет имы́й,
умерщвле́ние страсте́й подава́яй.

Ра́дуйся, я́ко са́рдий, я́звы от желе́за целя́щий уязвленных на
бра́ни, ве́рных чудотво́рне исцеля́яй.

Ра́дуйся, я́ко хрисоли́ф златосветя́щий, многоце́нными
добродете́лями блиста́яй.

Ра́дуйся, я́ко вири́лл, нося́й морски́й вид, пла́вающих в мо́ри
безбе́дно управля́яй.

Ра́дуйся, я́ко топа́зий цельбоно́сный, исцеля́яй слепоту́ ду-
ше́вную и теле́сную.

Ра́дуйся, я́ко хрисопра́с надзлатоя́снейший, получи́вый добро́-
ту небёсну.

Ра́дуйся, я́ко яки́нф воздухови́дный, на возду́се восхищён бы-
ти гото́в во срéтение Госпо́дне.

Ра́дуйся, я́ко амефи́ст огнесвётлый, пожига́яй бесо́в мно́жест-
во преиспо́дне.

Ра́дуйся, преподо́бне чудотво́рче Серге́е, о́тче наш.

Кондак 11

Пе́ние вся́кое побежда́ется, звездочи́сленными тво́ими тру-
ды́, всеблаже́нне Серге́е: кто бо от земно́рных просла́вит
жесто́кое твоё жити́е; кто возвели́чит свяще́нныя по́двиги

твоя; безмолвие совершенное, смирение нелицемерное, пост протяженный, молитву непрестанную, чистоту по внутреннему и внешнему человеку; за нязе сподобился еси со всеми без порока последующими Агнцу, и благоугодно подвизавшимися, пети: Аллилуиа.

Икос 11

Светозарным светом блистает обитель твоя, всесветлый чудотворче, изнеся от земного покровения сияющия чудесами нетленные мочи твоя, и поставльши их яко светильник на месте достойне, да исполнится речение Господне: «Не вжигают светильника, и под спудом не полагают, но на свещник поставляют, да входящие видят». Темже вси в храме твоём, и вездé тобою просвещаемы, дерзаем глаголати тебе:

Радуйся, свещниче тричастный, тремя светлейшими богословскими добродетельми светящий.

Радуйся, светильниче двойственный, любовью ко Богу и ближнему горящий.

Радуйся, егже сугубоестественный Архиерей, прошедый небеса, в служение Свое небесное постави.

Радуйся, егже стояй посреде седми светильник, яко единого от тех Себе представи.

Радуйся, светильниче, дарами Духа Святаго седмоосвященный, яко виденный Захариею пророком.

Радуйся, во светение чудесное поставленный в России на месте высоком.

Радуйся, светильниче превознесеннейший, паче света освещающий плавающих в мори.

Радуйся, светением твоим наставляяй преплывати от мира к

небесі вскорѣ.

Рáдуйся, свѣтилничѣ мысленный, свѣтящій свѣтыінею, пáче поставленнаго Соломо́ном, во Святыхъ Святáя.

Рáдуйся, блиста́нием чудѣс твоихъ во вся концы́ земли сия́я.

Рáдуйся, умерый́ міру, жив же Бóгови, мѣртвому о́троку дарова́вый жи́ти.

Рáдуйся, живы́й во вѣки со Хри́стом, с Нимже и нам моли́ быти.

Рáдуйся, преподо́бне чудотворче Сѣргіе, о́тче наш.

Кондак 12

Благода́ть Бóжию исповедав дрѣвле Маккавѣй, егда́ грядúщу ему́ с во́инством на супоста́ты, яви́ся предводя́й их ко́нник в оде́жде бѣле, укрепля́я тех и мýжественны творя́. Рáвное возсыла́ет благодарствіе пресла́вная обітель чудотворца Сѣргіа, от облежа́щих ю враго́в изба́вленная, явлѣнием преподо́бнаго ста́рца ѣздяща, и имúща в рúце своѣй мечъ обнаже́н: егóже по́мощію хра́брственно изше́дше сýщии во обстоя́нии, победи́ша сопроти́вныя, ублажа́юще спобо́рствующаго им чудотворца, и вопію́ще Бóгу: Аллилу́иа.

Икос 12

Пою́ще твоѣ успѣние, преподо́бне о́тче, Россійстии тво́я ча́да, прославля́ем Подáтеля всех благі́х Бóга, дарова́вшаго нам тебѣ, тако́ваго отца́, иже и по преставлѣ́нии твоѣм не оставля́еши нас, но благода́тными чудѣс дарова́нии всегда́ призира́еши, посещáеши, и заступа́еши: Емúже надгробно́е соверша́юще пѣние, ублажа́ем достопа́мятное твоѣ житіѣ любѣзнымъ воспоми́нанием, и па́ки совоку́пне сим:

Рáдуйся, в честь Святы́я Тро́ицы трикраты во утробѣ

мáтерней стрáнно возгласíвый.

Рáдуйся, в пáмять Христóвых страстéй, среду и пятóк постíвайся.

Рáдуйся, имéние своé к Небесí рука́ми ни́щих предпосла́вый.

Рáдуйся, в нищете́ душе́вной и телéсной безпеча́лно в пусты́ни обита́вый.

Рáдуйся, претерпе́вый бесóвская наважде́ния преизли́шше.

Рáдуйся, созда́вый обите́ль Святéй Трóице трóической по́мощию свы́ше.

Рáдуйся, чуде́сных вод от Бо́га умолéнием напо́лнивый обите́ли твоея́ огра́ду.

Рáдуйся, бра́шны невидимо́ принесéнными а́лчной бра́тии сотвори́вый отра́ду.

Рáдуйся, невосхоте́вый прия́ти святíteльския вла́сти, одея́ния и украше́ния телéсна.

Рáдуйся, во вре́мя литургисáния твоего́, одея́нный пла́менем огня́ Небесí.

Рáдуйся, свети́лнице, елее́м ми́лости кипя́й.

Рáдуйся, на све́щнице сла́вы небéсныя горя́й.

Рáдуйся, преподо́бне чудотво́рче Сэ́ргие, óтче наш.

Кондак 13

О вели́кий чудотво́рче Сэ́ргие всеблаже́нне, преизра́днейший Росси́йския страны́ храните́лю! Приими́ смире́нно приноси́мое тебе́ молéние, и твои́м у Небéснаго Царя́ предста́тельством сохрани́ и помилуй Оте́чество на́ше от враг ви́димых и невидимых, и от вся́ких скорбе́й, бед и напа́стей, и

исходатайствуй в Небѣсном Царствии всем прилѣжно молящимся, с тобою пѣти: Аллилуѳа.

Этот кондак читается трижды, затѣм Икос 1-й и Кондак 1-й

Моли́тва свято́му преподо́бному Сѣргию, игу́мену Ра́донежскому и всея́ Росси́и чудотво́рцу

О свяще́нная главо́, преподо́бне богонóсне óтче наш Сѣргие, моли́твою твоёю, и ве́рою и любóвию яже к Бо́гу и чистото́ю се́рдца, ещѣ на земли во обите́ль Пресвяты́я Трóицы ду́шу твою́ устро́ивый, и а́нгельскаго общѣния и Пресвяты́я Богоро́дицы посещѣния сподо́бивыйся, и дар чудодо́йственныя благода́ти приѣмый, по отше́ствии же твоём от земных наипáче к Бо́гу прибли́живыйся, и небѣсныя си́лы приобщивыйся, но и от нас ду́хом любве́ твоея́ не отступивый, и честны́я твоя́ мо́щи, яко со-суд благода́ти по́лный и преизлива́ющийся, нам оста́вивый! Ве́лие имѣя дерзнове́ние ко Всеми́лостивому Влады́це, моли́ спасти рабы́ Его́, сущей в тебѣ благода́ти Его́ ве́рующыя и к тебѣ с любóвию притека́ющыя: стра́ждущую страну́ Росси́йскую от лю́тых безбо́жник и вла́сти их Госпо́дь да свободи́т, и да возста́вит престóл правосла́вных правите́лей; ве́рных рабо́в Его́, в ско́рби и печа́ли день и ночь вопию́щих к Немú, многоболе́зненный вопль да услы́шит и да изведѣ́т от поги́бели живóт наш. Испроси́ нам от великодарови́таго Бо́га на́шего всякий дар, всем и коему́ждо благопотре́бен, ве́ры непоро́чны соблюде́ние, градо́в на́ших утвержде́ние, ми́ра умире́ние, от гла́да и па́губы избавле́ние, от нашѣствия инопле́менных сохранѣ́ние, скорбя́щим утеше́ние, недúгующим исцелѣ́ние, па́дшым возставле́ние, заблужда́ющим на путь и́стины и спасѣ́ния возвращѣ́ние, подвижа́ющимся укрепле́ние, благоде́лающим в дѣлах благи́х преуспе́яние и благослове́ние, младе́нцем воспита́ние, ю́ным наста́вление, неве́дущим вразумле́ние, сирóтам и вдови́цам заступле́ние. Отходя́щим от

сего́ временнаго житія́ к вѣчному́ благо́е уготовлѣние и напѣтствие, отшѣдшымъ блаженное упокоѣние, и вся ны споспешествующими твоими моли́твами сподоби́ в день Страшнаго Суда́ шу́ия части́ избавитися, десны́я же страны́ общи́ники бы́ти, и блаженный о́ный глас Влады́ки Христа́ услышати: «Приидите, благословѣннии Отца́ Моего́, наследуйте́ уготованное вам Ца́рствие от сло́жения ми́ра». Амѣнь.

Моли́тва иная́

О свящѣнная главо́, преподобне́ отче, преблаженне́ авво Сѣргіе Вели́кий! Не забуди́ убо́гих своихъ до конца́, но помина́й нас во святыхъ своихъ и благоприятныхъ моли́твахъ к Бо́гу. Помяни́ стадо́ свое́, еже́ сам упасл еси́: и не забуди́ посещати́ чадъ своихъ. Моли́ за ны, отче́ свящѣнный, за дѣти́ своя́ духовныя, яко́ имѣя дерзнове́ние к Небѣсному Царю́: не премолчи́ за ны ко Го́споду, и не презри́ нас, вѣрою и любобви́ю чтущихъ тя. Помина́й нас недостойныхъ у Престо́ла Вседержителя́, и не престай́ моля́ся о нас ко Христу́ Бо́гу: ибо́ дана́ тебѣ́ бысть благода́ть за ны моли́тися. Не мнимъ бо́ ты́ су́ща мѣртва: а́ще бо́ и тѣломъ престави́лся еси́ от нас, но и по смѣрти живъ сый́ пребывае́ши, не отступай́ от нас ду́хом, сохраня́я нас от стрелъ вра́жиих, и всякія прѣлести́ бесовскія, и ко́зней диавольскихъ, па́стырю нашъ до́брый. А́ще бо́ и мощейъ твоихъ ра́ка пред очима́ нашими́ ви́дима есть́ всегда́, но святая́ твоя́ душа́ со а́нгельскими вои́нствы, со безплотными́ ли́ки, с небѣсными́ силами́, у Престо́ла Вседержителя́ предстоящи́, достойно́ веселится́. Вѣду́ще бо́ ты́ вои́стинну и по смѣрти́ жива́ су́ща, тебѣ́ припадаемъ, и тебѣ́ мо́лимся, еже́ моли́тися о насъ все́сильному Бо́гу, о пользе́ душъ нашихъ, и испроси́ти вре́мя на покая́ние, и о невозбранномъ преи́тии от земли́ на не́бо, мытарствъ же́ го́рьких, бесовъ возду́шных князей, и вѣчныя́ му́ки избавитися, и Небѣсному Ца́рствию наследники́ бы́ти со все́ми пра́ведными, от вѣка́ угоди́вшими Го́споду нашему́ Иису́су Христу́: Ему́же подоба́етъ всякая́ сла́ва,

честь и поклонение, со Безначальным Его Отцем, и с Пресвятым и Благим, и Животворящим Его Духом, ныне и присно и во веки веков. Аминь.

Моли́тва третья

О Небеснаго гражданине Иерусалима, преподобне отче Сэргие! Воззри на нас милостиво, и к земли приверженных возведи к высотé небесней. Ты Горé на Небеси́, мы на земли́ низу, удалены́ от тебе́, не толи́ко мéстом, ели́ко грехми́ своими́ и беззакóнии: но к тебе́, я́ко нам срóднему, прибега́ем и взыва́ем, наста́ви нас ходи́ти путём твои́м, вразуми́ и руководи́ствуй. Сво́йственно есть тебе́, отче наш, благоутрóбие и человеколю́бие: на земли́ живу́щу не о своём то́кмо спасéнии бысть тебе́ попечéние, но и о всех к тебе́ притека́ющих. Наставлéния твоя́ бы́ша трóстию кни́жника скоропи́сца, на сэрдце ка́ждаго глаго́лы жи́зни начертава́ющаго. Не телéсныя бо то́кмо врачевáл еси́ болéзни, но пáче душе́вных врачъ изя́щный яви́лся еси́: и вся твоя́ святáя жизнь бысть зерцáлом всякия добродéтели. Аще толи́к был еси́, святче Бóжий, на земли́: коли́к ны́не еси́ на Небеси́! Ты днесь предстои́ши Престо́лу Свéта Непристу́пнаго, и в Нем, я́ко в зерцáле, зри́ши вся на́ша ну́жды и проше́ния: ты водворя́ешься вку́пе со áнгелы, о еди́ном грéшнице ка́ющемся ра́дующимися. И человеколю́бие Бóжие есть неисто́цимо, и твоé к Немú дерзнове́ние мно́го: не престáни о нас вопия́ ко Гóсподу. Испроси́ предстáтельством свои́м у Всеми́лостиваго Бóга на́шего мир Цéркви Его́, под зна́мением Крестá вои́нствующей: согла́сие в véре и еди́номудрие, суемудрия́ же и раскóлов истреблéние, утверждéние во благих дéлах: больным исцелéние, печáльным утешéние, оби́женным заступлéние, бédствующым по́мощь. Не посрамí нас, к тебе́ с véрою притека́ющих. Аще бо и недостóйни есмы толи́каго отцá и ходáтая: но ты быв подража́тель человеколю́бия Бóжия, сотвори́ нас достóйны чрез обраще́ние от злых дел к благо́му жити́ю. Вся богопросвещéнная Росси́а, твои́ми

чудесы́ исполненная и мѣлостыми облагодѣтельствованная, исповѣдует тя быти своего́ покровителя и заступника. Яви́ дрѣвняя мѣлости твоѣя, и ихже отцемъ спомоществовал еси́, не отрини и нас чад их, стопами́ их к тебѣ шествующих. Вѣруем, яко́ дѣухомъ нам соприсѣтствуеши. Идѣже бо есть Господь, яко́ же слово́ Его́ учит нас, тамо́ и слуга́ Его́ будет. Ты вѣрный еси́ рабъ Господень: и Бо́гу вездѣ сѣщу, ты в Немъ еси́, и Онъ в тебѣ есть, па́че же и тѣломъ с нами еси́. Се нетлѣнная и живоносныя твоѣя мѣщи, яко́ сокровище безцѣнное, вручи́ нам чудесъ Богъ. Предстоя́ им, яко́ тебѣ живу́ сѣщу, припадаемъ и мо́лимся: приими́ молѣния на́ша, и вознеси́ их на Жертвенникъ благоутрѣбиа́ Бо́жиа, да приимемъ тобою́ благодать и благовременну́ в нѣждахъ на́шихъ по́мощь. Укрепи́ на́ше малодѣшныя, и утверди́ нас в вѣре, да несомнѣнно упова́емъ получи́ти вся́ благая́ отъ благосѣрдиа́ Влады́ки моли́твами твоими́. Па́ству же твою́ дѣховную, тобою́ собранную, не преста́ни управля́ти жезло́мъ дѣховныя мѣдрости: подви́зающимся помози́, разсла́бленныхъ возста́ви, споспѣши́ и́го Христо́во нести́ во благодѣшности и терпѣнии: и всехъ насъ упра́ви в ми́ре и пока́янии сконча́ти живо́тъ нашъ, и преселѣ́тися со упова́ниемъ в блаженныя недра́ Авраа́мова, идѣже ты радостно по трудѣхъ и подвизехъ ны́не почи́аеши, прославля́я со все́ми святы́ми Бо́га, в Тро́ице сла́вимаго, Отца́, и Сы́на, и Свята́го Дѣуха. Ами́нь.

† **ВИЖТЕ ОЩЕ**

Против ереста на новостилието

Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО